

KÉPES HÉT

Előfizetési díj: egész évre 140.—,
félévre 72.—, negyedévre 36.— Kő

SZÉPIRODALMI HETILAP

Külföldre: egész évre 164.— Kő
félévre 85.—, negyedévre 45.— Kő

III. évfolyam.

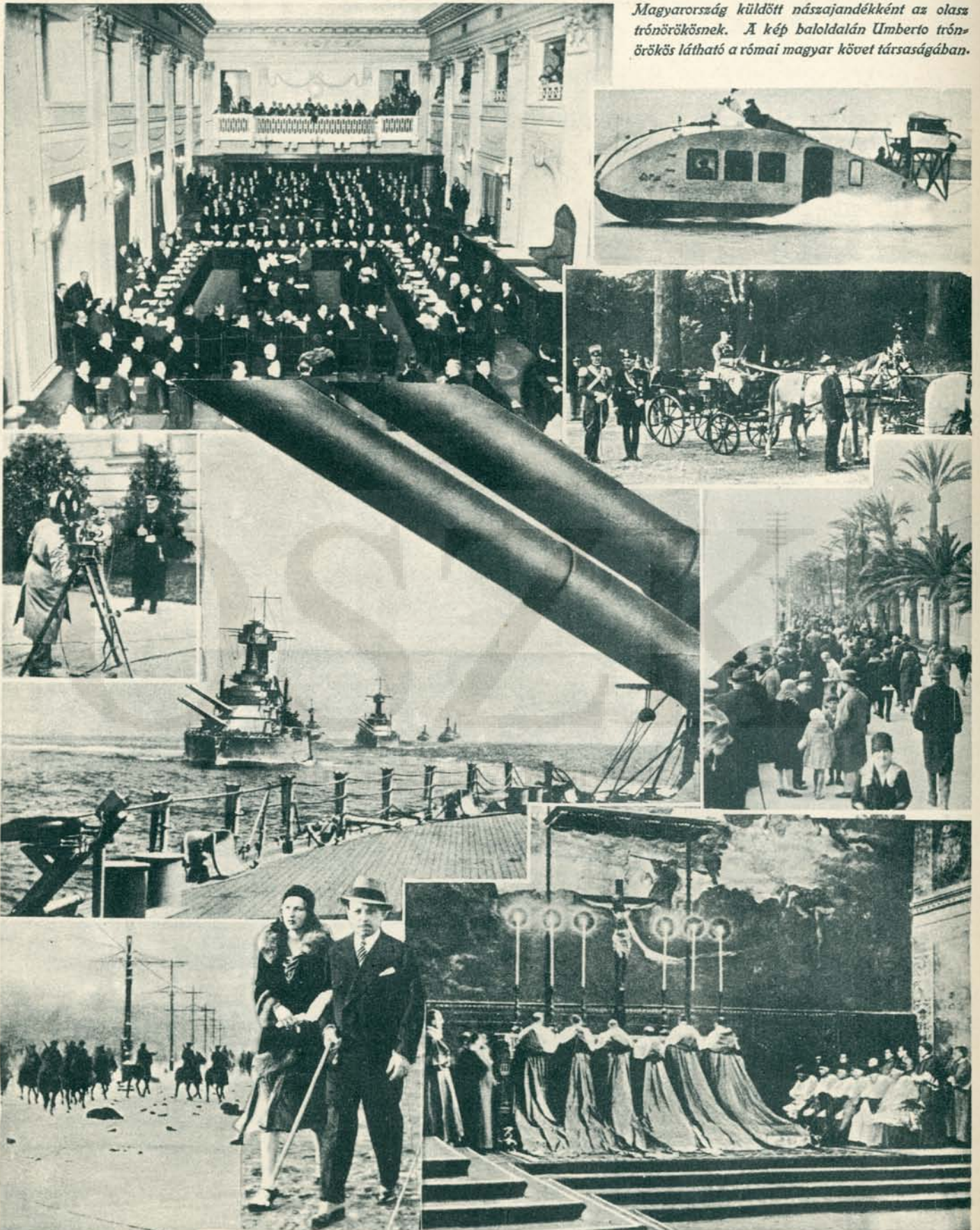
3. szám.

Prága, 1930 január 19

Az Ideál Coletti kisasszony, a híres párisi énekesnő.

Balra fent: A hágai konferencia ülésterme, ahol most tárgyalnak Európa sorsáról. — Föbbra fent: Új vízijármű, légszavaros gyorscsónak, amely 25 személyt szállít 110 km-es óránkénti sebességgel. Alatta: A pompás négylovas fogat, melyet Magyarország küldött nászajándékként az olasz trónörökösnek. A kép baloldalán Umberto trónörökös látható a római magyar követ társaságában.

Középső sor: Horthy magyar kormányzóról beszélőfilmet készítenek. A „békés” amerikai flotta tengeri manőverre indul. — San Remóban már tavasz van.

Alsó sor: 25 év telt el az 1905 jan. 9-ikén lezajlott véres orosz forradalom óta. Ritka felvétel a munkások és rendőrök uccai harcáról. Európa szépségkirálynője, Simon Böske nászuton van férjével. Ünnepeles szentmise a pápai kápolnában.

Jó emberek!

Irtta: Földi Mihály

Láttam ma egy képet, amelyet sehogysem tudok elfeledni. Fekete háttérből fehér alakok emelkednek ki: elől egy aggastyán, mögötte nők, férfiak, leghátul gyerekek. Megfogják egymás kezét s mennek, mennek az aggastyán után, aki egy kapu előtt áll s lába már a küszöböt éri. Azt hiszem, a kapuban itt a halál kapujára gondolt a festő s az egymásba fogódzó emberekben az élő életet akarta élénk állítani. Ez nem is fontos. Engem az kapott meg, hogy ezek az emberek így megtudták fogni egymás kezét, hogy így egymáshoz tudnak tartozni s egy uton, egy cél felé tudnak járni. Ez a kézfogás, ez hat meg engem. Itt valami nagyon fontos dolgra gondolt a festő. Álmodott valamit s biztat vele minket valamire, — s ez mindennél fontosabb.

Nem tudom elfeledni ezt a képet. Tudom, hogy itt valami hazugságról van szó, s meg tudom okolni, miért gondolom ezt. Elmondom egy régi találkozásomat, találkozásomat egy különös emberrel, akihez hasonlót ma még keveset látni.

Néhány évvel ezelőtt történt ez, van már legalább nyolc esztendeje. Akkor is ilyen téli hónapot mutatott a naptár, bár az uccákon tavaszi szél kóborolt. Egy egész napon át esett az eső, aztán hirtelen szél jött Budáról, a hegy mögül, fölszárította az uccákat, megkergette a felhőket s úgy nekiszaladt az embereknek, mintha ki akarná gombolni a kabátjukat. Engem is kicsalt az odumból, egy városvégi düledező sárga házikónak sötét kis szobájából, ahol már idestova két hete laktam, hogy megbujjak a tél hidege elől. Már két hete, hogy nem láttam akkor embert, az én részeges háziasszonyom nem ment emberszámba. Valami érthetelen kíváncsiság fogott el, megnézni, mit csinálnak az emberek, milyenek, hogy, élnek, megváltoztak-e már valamennyire s javult-e már a sorsuk?

Késő este volt már, amikor elindultam s éjfél tájt járt az idő, mikor a város szívéhez értem. Óvatosan kitértem az emberek elől s meghúzódtam a fal mellett, mintegy ezzel is jelezni óhajtván, hogy semmit se akarok tőlük s talán kissé a kíváncsiságomért is bocsánatot kérve. A nagy éjszakai zaj, a sürgés-forgás, a siető, rohanó, egymásba kapaszkodó, nevető vagy szomorkodó emberek, a kinzott lovak patkóinak sirása, az autók kiméletlen és hivalkodó sikongása, a sok kábult, má-

moros, férges lelkű gyerek az uccán az éjszakában, megzavart s régi elhatározásaimban megerősített. Sehol nem láttam egyetlen nyugodt, tiszta arcú embert, sehol méltóságot, öntudatot, tiszta látást, békét étellel és halállal az arcon: csak idegességet, zavart, tudatlanságot, kishitűséget, kapkodást mindenfelé. Igen, gondoltam, itt nem változott semmi, mindenki szenved és senki se tudja, mert nem akarja tudni, miért, itt minden a régi piszkos, rut nyomor és küzködés, a koldustanyákon épp úgy, mint a nagyuri palotákban, — érthetelen az én furesa kíváncsiságom. Legjobb lesz mindjárt visszafordulni s elbujni a viskómban, gondoltam.

Nagy és sötét épület mögött állottam akkor s az átellenes oldalról zene szűrődött felém a csukott ablakokon át. Sárga függönyök borították az ablakokat, éles fényt verhettek vissza a termekbe. Az egyik ablak fölött a szellőzőkerék fáradhatatlanul berregett. Néha kinyílt az ajtó, egy-egy csoport ember távozott el vagy tért be a termekbe, ilyenkor a zene erősebben hallatszott. Valami mulatóhely, gondoltam. Bizony, régen volt az az idő, amikor még én is mulatozásnak éreztem ezeket a falkás összejöveteleket, borral, pezsgővel, zenével, talán nőekkel is. Emlékeztem, szobák és asztalok vannak az ilyen helyeken, az emberek körülülnek ezeket az asztalokat, elnyulnak a heverőkön, benépesítik ezeket a szobákat, s rendelkezésükre állanak bizonyos különös természetű és rettenetes sorsu emberek, akik foglalkozásszerűen kielégítik az ilyenkor fölmerülő igényeket: palackokban, fűszerekben, csókokban szállítják a szükséges vagy megszokott mámormentenységet, szalvétával és parfümmel ott állnak és hajlonganak, mosolyognak és töltik a megrendelt kábulatokat s mint a lehetőség szerint pontos szállítók, mindenért pénzt kérnek és pénzt fogadnak el. Mámorgyár; a kábulat nagyüzeme. De talán ezek már régi emlékek, emlékek az ifjúkorból, — talán most már nem egészen így van, gondoltam, — ej, nézzük meg, most is így mulatnak-e még az emberek.

Megtöltöttem pipámat, begomboltam kabátomat s benyitottam az ajtón. Amikor beléptem az első terembe, egy öreg pincér rámszólt: — Mit keres itt? — Tudtam, hogy nem volt semmi rosszindulat ebben a

kiáltásban, hogy csak kötelességből és szokásból beszél ily durva hangsúllyal, tehát rögtön megnyugtattam: — egy urat keresek, barátom. — Ez jól hangzott, elhíhető volt. Éppen befordultam a következő terembe s megláttam magam a tükörben. Nem ugynevezett urak közé való jelenség, annyi bizonyos, gondoltam. Rövid kabátomban, kopott sálommal, kitérdelt vastag nadrágommal, hetek, hónapok óta tisztatlan cipőmmel, pipával a fogaim közt valóban, beillettem valami szolgának, aki eladta magát néhány fillérért valamilyen ember akaratának és szeszélyeinek s igen jól érzi magát ebben az állapotban. Arcomat is megláttam a tükörben, de az ilyesmi ugy sem számít az emberek közt, itt a legkevésbé, s nyugodtan beléptem a következő terembe.

Nagy, hosszukás terem volt ez, piros kárpit borította a falakat s a falak mentén vörös bársonykerevetek, karosszékek és zsöllyék voltak. A sarokban, alacsony emelvényen, néhány frakkos, közönyös ember zeneszerszámokkal kereste kenyerét, a terem közepét, füstben, gőzben, kábult villanyfényben tiz-husz pár táncolt. Az ajtó mellett nekidültem a falnak s szabadjára bocsájtottam szememet. Alig nézdegéltem néhány percig, szemem belefáradt s pipám füstjét keserűnek éreztem. Az unalom és csömör már belém csöpögtette mérget s elkábultam.

Már távozni akartam e nyomortanyáról, amikor észrevettem, hogy az egyik sarokból erősen, mereven engem figyel valaki. Kicsiny, négyszögletes asztalnál hat férfi és öt nő ült, két pincér állandóan körülöttük kereste kenyerét. Csöndesen ittak és halkan énekeltek. Velem szemben azonban volt köztük egy fiatalember, aki nem ivott, nem dalolt, akinek az ölébe nem ült leány. Szőke, gondosan borotvált férfi volt ez, finom, bizonyára illatos, nyírott bajusz árnyékolta körül egészséges teli piros ajkait; ingében, a fehér nyakkendő alatt, piciny gyémántgomb csillogott: ez a férfi, aki talán alig harminc éves volt, kissé dült az asztalhoz, megfogta a poharat s engem nézett, szurósan, elgondolkodva. — Talán kellemetlen érzést keltek benne, — gondoltam s ellöktem magam a faltól, hogy rögtön távozzam.

Ebben a percben ez a szőke férfi föluggott s a többiek nagy csodálkozására hozzám sietett. Megállt és bemutatkozott: — Báró... — a többit nem értettem. Én ezt az egész bemutatkozást nevetségesnek tartottam, — mi köze neki s nekem egy névhez! — de nehogy kellemetlen érzést keltek benne, visszonoztam modorát. Új ismerősöm — ismét egy a számtalan megismerhetetlenből — ekkor kissé zavartan kezét nyújtotta s megszólalt:

— Kérem, uram, fáradjon az asztalunkhoz.

Igyekeztem a legszelidebben rámosolyogni s megismerhetetlenből — ekkor kissé zavartan kezét nyújtotta s hogy a többieket zavarnám?

Megnyugtattam s én leültem asztalukhoz. Nevetséges, ideges barátkozás, szótlán csodálkozás fogadott. Voltak, akik vállamra veregettek, voltak, akik elfordultak tő-

lem s valami elmulaszthatatlannak látszó beszélgetésbe fogtak, volt köztük egy részeg, aki megcsókolt s egy előttem ismeretlen okból ingerült ur, aki leköpött; a nők, kivétel nélkül, kissé elsápadtak s idegesen és idegenkedve babráltak bluzukon. Észrevettem, hogy ez a fogadtatás sehogy sem tetszik új barátomnak, de mielőtt kifejezést adhatott volna fölháborodásának, sietve megnyugtattam: — Nem ért semmi bántódás, uram, nagyon jól érzem magam.

— Ön tulságosan jó ezekhez a fickókhoz, akik ilyenkor sok mindent elfelejtene. Például azt is, hogy itt az én...

Sietve közbevágtem, nehogy megsértse régi barátait. — Ha ön azt érti jóság alatt, hogy lehetőleg nem akarok kellemetlen érzéseket okozni az embereknek, akkor talán jó is vagyok. — S mert éreztem, hogy célzás s talán bántó tanítoskodás is van szavaimban, szeliden mosolyogtam.

Nyelt egyet s elgondolkodott.

— Ön éhes, — mondta inkább vádló, mint kérdező hangon.

Szeliden mosolyogtam. A csalódásnak egy lehelletnyi felhője suhant át az arcán.

— Nem éhes? Mit evett ma például?

— Kevés szalonnát meg egy darab kenyeret.

— És ezzel beéri? Nem kíván többet?

Mosolyogtam.

— Mennyi a keresete? — kérdezte. S amikor megmondtam, hogy két hét óta nem dolgoztam s nem is akartam új kereset után nézni, élénk örömmel megjegyezte: — Szétnézhetünk valahol. Azt hiszem, én tudnék az ön számára való foglalkozást találni. Mindjárt holnap beszélni fogok egy-két barátommal s holnapután már hivatalba is léphet.

Megköszöntem ezt a ritka jóakaratot, de rögtön hozzátettem, hogy nem vehetem igénybe fáradozását. Nem tartom méltónak magamhoz s az emberhez a robotos és céltalan munkát; a mai munkát, a kenyérkeresetért folytatott munkát, ebben a formájában céltalannak, tehát megalázónak tartom.

Feletem elkedvetlenítette, a többiek is nevettek körülöttünk, mire ő már kissé idegesen, de még uralkodott magán, visszatért előbbi témájához. — Mégis csak rettenetes, — kiáltotta föl, — hogy amíg ön ma ugyszólván alig evett, mi torkig teletömtük magunkat. És ön nem is ivott, nem is táncolt!

Ha megengedi, rendelkezésére bocsájtanám ma este a pénztárcámat, elégitse ki, kérem, mindennemű óhaját.

Ez az ember valóban ritka jelenség, ezt rögtön megállapítottam. Azon kevesek közé tartozik, akik valamely oknál fogva tartósan, vagy hirtelen és muló hangulatban szükségét érzik a jöttevésnek. Bevallom, én a jó embereknek ezt a fajtáját, a jótékonykodókat elitélem: ők a hazug rosszak, a gyöngék és gyávák, akik nem tudnak jók s nem mernek állandóan rosszak, illetve tudatlanok lenni. Láttam, hogy új barátom fontosnak tartja, hogy én ma az ő pénzén megvacsoráz-

zam; láttam, hogy ez talán megnyugtatta s kielégíti; aztán meg érdekelt is, jótékonykodó vagy szenvedő emberrel van-e dolgom, — elfogadtam hát az ételt, melyet elem rakatott. Mialatt ettem, öröm s némi büszkeség sárgállott az arcán, ez meghatott s kiűritettem a pezsgőt is, melyet felém nyújtott.

A többiek nevetgéltek, csöndesen gunyolódtak és csipkedtek minket, majd táncra kerekedtek s mi egyedül maradtunk az asztalnál. Barátom rákönyökölt az asztalra s elgondolkodott.

— Töméntelen szenvedés van a világon, — mondta, — szinte mindenki szenved s elviselhetetlennek találja életét. Ezen valahogy segíteni kellene, nem gondolja?

Szeliden rámosolyogtam s láttam, hogy ő sok mindent megért ebből a mosolyból. Valahogy azt érezhette e percben, hogy az ő jósága a saját életének megmentéséhez is kevés, az emberek számára pedig mindenesetre közömbös.

— Ha minden ember komolyan eljutna ehhez az érzéshez... — mosolyogtam s minden szelidségem mellett sem tudtam megakadályozni, hogy e mosolyban sok fájó kritikát lásson.

Rögtön jóvá akartam tenni ezt a kellemetlen érzést s minden óhaját gyorsan teljesíteni igyekeztem. Ittam, vele ittam, amikor koccintott, táncoltam egy nővel, akit kirendelt mellém, hegedültem a primás hegedűjén, ahogy kívánta. Azt kívánta, hogy jól érezzem magam s meggyőződjem a jó emberek létezéséről, én mindent elkövettem, hogy örvendezőnek lásson s megnyugodtának a jó emberek felől. Végül is azonban a bor, a tánc, ez a szokatlan föladat a régen elhagyott környezetben ellankasztott s ő rögtön észrevette fáradtságomat. Ez újból fölingerelte s már türelmetlenné tette.

— Pénzt adok önnek, — mondta és zsebébe nyult. Gondoltam, ez talán megnyugtatta; elfogadtam a

pénzt s mosolyogtam. Ez a mosoly most már felbőszítette: nem rám, rajtam át inkább önmaga ellen támadt: érezte, mi ez a néhány száz korona az ő vagyonából?... Tökéletesebbnek érezte magát, mint találkozásunk előtt.

Fölugrott az asztaltól, köszönés nélkül elhagyta barátait lerázta magáról a csücsörgő leányokat, csak engem kért föl, hogy csatlakozzam hozzá. Nem akartam, hogy kellemetlen érzések támadjanak benne, tehát követtem.

— Nagyon kopott a ruhája, — mondta utközben, — arra kérném, jöjjön a lakásomra, ajándékoznék önnek néhány rend jó ruhát.

Megköszöntem. Ez is fájt neki.

— Egyáltalán van önnek lakása?

Ebben a percben egy öreg koldusasszony csoszogott elénk egy templomkapuból s felém nyújtotta rongyokba bugyolált kezét. Mindenről megfeledkezve, önkénytelenül a zsebembe nyultam s a bankjegyeket, mind a színes papirost, melyet az előbb tőle kaptam, a koldusasszony tenyerébe ejtettem.

— Hhaj! — kiáltott ekkor valami érthetlent a barátom s elrohant. Most vettem csak észre, mit műveltem. Hogy vigyáztam egész este, s most vérig sértettem ezt a jó, ezt a szerencsétlen embert! Utána siettem. Ismét a mulatóba akadtam rá, egyedül ült asztalánál és sűrűn öntötte magába az italt. Idegesen, zavartan, kissé megüvegesedett szemekkel meredt rám. Leültem az asztalhoz, szeliden mosolyogtam s vigasztalni igyekeztem. Nem kaptam feleletet. Egy óra mulva részegen bukott az asztal alá.

Azt hiszem, ez az ember úgy gondol rám, mint a legveszedelmesebb ellenségére. Azért hiszem ezt, mert nekem is a legkellemetlenebb emlékeim közé tartozik.

Nem, ma még nem tudok hinni abban a kézfogásban.

ESTE

Add a kezed! —

Hadd érezsem, hogy ember van velem.

Hadd higyjem azt, hogy fénye van a napnak

— Az égen vándor darvak huznak át —

Rőt szél cibálja kint a fát —

Eget ígér az ablak . . .

Eget ígér . . .

De adni mást nem tua,

Mint vágyakat —

Az életünknek luftballónja száll . . .

Tudod, hol áll meg? . . . Merre van a célja? . . .

Az ucca páros élete zihál,

S mint gunyrakéta hull a fénye ránk.

Gögs magányunk bus tornyába zárva

Uralkodunk. — Így kéne lenni tán? . . .

Eseregy éjszakán . . . vagy hajnalon . . .

Fogd a kezem. — Látod, ez jó, nagyon. —

KISSÓCEZY JÓZSEFNÉ, Eperjes.

A SZLOVENSZKÓI MAGYAR IRODALOM VÁLTSÁGA

Irtta: Darvas János.

A tragikus sorsu szlovenszkói magyarságnak vannak értékes költői és írói. Ezek a költők és írók írnak és sírnak, egy kicsit a maguk, egy kicsit a nemzet sorsát sirják. Amit eddig csináltak, az a szlovenszkói magyar irodalom. Ennek az irodalomnak voltak eddig is számottevő teljesítményei és életnyilvánulásai, komoly életjelek: könyvvállalkozások, antológiák, nagyszerű szerzői esetek, de az első akaratnyilvánítása kétségtelenül a nemrég lezajlott országos könyvhét volt. Az első tett, az írók együttes apellációja a nemzethez, föllebbezés az olvasóközönséghez.

A föllebbezés anyagi része, tudjuk, nem sikerült a karácsonyi könyvpiacon az írók ünnepi asztalára, sajnos, nem hozta meg a várt fehér kalácsot. De mégis értékes és szükséges volt az írók kollektív megmozdulása azért, mert most már tisztán láthatjuk, miért nem is sikerülhetett az írók és a közönség nagy egymásratalálása és összemelegedése. Mert Szlovenszkon olvasóközönség is van, és pedig nagyon értékes, igen magas igényű olvasótábor. Szlovenszkon a gazdasági viszonyokhoz képest elég bőven olvasnak és vásárolnak könyveket. Persze jó és olcsó pesti kiadványoktól kezdve rossz és olcsó kalandregényekig bezárólag. Ez az olvasótábor tulságosan a napi divat hatása alatt áll.

Tény, hogy az itteni magyar írók nagyon kevésbé alkalmazkodtak az olvasók izléséhez. Nem fürkészik eléggé az olvasótábor igényeit s nem igyekeznek keresett cikkeikkel szolgálni neki.

Kissé dogmatikusak, elszigeteltek. Egy-két nagyon kiemelkedő kivétellel nincs kontaktusuk a közönséggel. Sokan érzik ezt az elszigeteltséget, szavukra nehezen kél visszhang, mintha légüres térbe beszélnének. De ebben nem maguk az írók hibásak, sem pedig a közönség, hanem egy harmadik tényező: a kritika.

Szlovenszkon hiányzik a kritika. Az a kritika, amely a jóakaratu kon-

feránczié szerepét tölti be az írók és a közönség között, de ugyanakkor céltudatosan neveli nemcsak a közönséget, hanem bizony az írókat is. Ez összekötő kapocs hiányában igazán nem csoda, ha nincs meg a kölcsönös bizalom író és olvasó közt. A könyvhét gyenge anyagi sikerének is ez a főoka.

Mert minden olvasó először tájékozódni akar annak a könyvnek az értékéről, amit a nemzeti áldozatkészre való hivatkozással megvételeire ajánlanak neki. A tájékoztatáshoz van szüksége az összekötő kapcsolatra, a kritikusra. És pedig olyan kritikusra, aki maga is válogat, selejtez, vagyis értékel. Napilapjaink könyvkritikáinak ma kilencven százaléka nem kritika, hanem könyvismertetés az íróbarát érdekében. Az igazi kritikus nem az írónak, hanem az olvasónak felelős azért, amit értéktételként kimond. Ha az olvasó meggyőződik a kritikus ítéletének megbízhatóságáról, akkor adandó alkalommal rábizza magát és aszerint vásárol. De ehhez az szükséges, hogy a kritikus élesen ható választóvízzel dolgozzék, mely a tiszta aranyat játszva elválasztja a salaktól. Nekünk hiányzik ez a választóvíz. Sőt az íróknak még nagyobb mértékben, mint az olvasóknak.

Hogy az író és az olvasó közti normális viszonyt helyreállítsuk, meg kell szüntetni az értékelésbeli anarchiát. Akkor majd a ma dezorientált szlovenszkói olvasónak nem kell a pesti könyvpiacon várni orientá-

ciót és az íróinknak sem kell először Pesttől várniuk a későjövő félmjelzést ahhoz, hogy idehaza félmjelzettek lehessenek. Mert ma még mindig itt tartunk. Egyelőre szám szerint kissé sok a szlovenszkói író. A könyvhéten nagyon sok volt a könyv is. Kevesebb, jól megválasztott könyvvel bizonyára nagyobb sikerrel lehetett volna operálni. Csak meg kell az olvasót győzni, hogy a sok szlovenszkói könyv között van jó néhány, amely megéri az áldozatot.

Érdekes, hogy az írók egy része a politikusoktól szeretné megkapni azt, amit csak a kritika segítsége nyújthat neki. Valójában ez csak egy kis féltékenység lehet az írók részéről, mert a politikusok a maguk misszióját eddigelé aránytalanul fölényesebb sikerrel érték el, mint az írók a magukét. Egy negyed milliónyi felnőtt szavazó magyar toborozni a magyar politika táborába: nagyszerű teljesítmény ez! Tökéletes kontaktust jelent a tömegekkel, sőt a nemzet-egésszel. Hol vannak az írók attól, hogy az irodalom eszközeivel így megnyerjék az itteni irodalom számára az olvasóknak nem százezreit, de legalább néhány ezret.

A könyves hét keretében az írók ezt akarták elérni és a kontaktus fölvételéhez bizonyára nem kis mértékben fog hozzájárulni egy irodalmi tekintetben kis értékű, de irodalmi-politika szempontjából nagyon érdekes és értékes röpirat, a „Jel”, melyben az írók elmondják a közönséghez való föllebbezésüket. A Darkó István szerkesztésében megjelent röpirat megdöbbentő dokumentum a maga nemében. Tizenkilenc legjobb nevű írónk — akiknek névsorából Mécs hogy, hogy nem hiányzik — csaknem kivétel nélkül panaszkodik a szlovenszkói irodalmi élet levegőtlenesége és viszhangtalansága miatt, s az a pár író is, aki nem panaszkodott a „Jel”-ben, ha irt volna bele, csak panaszkodott volna.

Cikkeikben itt-ott sok egyéni keserűség, néhol elfogultság is megszólal, de végeredményében ijesztő dokumentumot állítanak ki a szlovenszkói

irodalom válságos helyzetéről. Nem véletlen, hogy nem azt adják, amit az ember várna: irányzathirdetést, művészeti hitvallásokat, programkiáltványokat, hanem írásuk hét tized részben vádemelés a közöny ellen, két tized részben hit és irodalom-politika és talán csak egy tized részben program és hitvallás. Fordítva kellene lennie ennek az aránynak. A krónikus válságból kivezető uton fontos mesgyekő ez az írói ankétnek nevezhető röpirat s remélhető, hogy a kristályosodás gyógyuló folyamata már utban van s nincs messze az idő, amikor az itteni kis magyar irodalom krónikása jelentheti: a helyzet megjavult, az írók írnak, a kritikusok értékelnek s az olvasók olvasnak. Csak a kritika részére legyen olyan irodalmi fórum, ahol elvégezheti nélkülözhetetlen kovász-munkáját és legyenek olyanok, akik vállalják a föladatot, hogy az írókat és a közönséget kölcsönösen egymáshoz neveljék és az egymásért való életre késztessek.

Alább rövid idézetekben ismertetjük a „Jel” íróinak véleményét.

Sziklay Ferenc:

Az „Ewigkeitszug” csak a művészi alkotásában van meg. Homérosz ma is élő valóság s kora királyainak a nevét se tudja

senki. — mikor a magyar nemzet valóban a végét járta, — a 18. század utolsó negyedében — ereje kimerült az évszázados szabadságküzdésben, arisztokráciája idegen volt, mikor temetőszag tespedt a magyar föld felett, egyszerre lélek kezdett lüktetni mégis a tetszhalott testben. Ki kezdte? Hogy indult? Hadvezérek verekedték ki a szabadságot? Politikások vitták vissza az életjogot?

Nem! — Egyszerű tömönddal lehet feladni a nagy kérdésre:

— Az írók irtak.

A mi áldatlan irodalmi viszonyainkat szeretik lekicsinylőleg Erdély mellé állítani. De azt még senki nem kérdezte meg, lehet-e nálunk Helikont és Céhet csinálni? Erdélynek az önálló szellemi élet nem új, de évszázados külön fejlődés eredménye, melyet a nyolcvan éves „Unio” elmosni nem tudott. Mi sohasem voltunk „corpus separatum”, csak egy villámsujtott fának letört ága. Ki ápolta, hogy gyökeret verjen? Ki segítette, óvta, hogy el ne száradjon? Hol van a mi báró Kemény Jánosunk, aki összefogta, tenyérre simogatta

az ott is ökölbe szorult kezeket? És hol van a mi gróf Bánffy Miklósunk, aki többé nem Kisbán Miklós, mert le tudott mondani az írói egyéniségéről, hogy más íróknak nyithasson ajtót az életbe?

Nem az a főkérdés, produkált-e valami érdemeset a szlovenszkói irodalom, de az: mit produkálhatott volna s mit produkálhatna, ha adva volna rá lehetőség. Hol van meg ez a lehetőség? Hol van egy fórum a szlovenszkói irodalomnak, amelyen ne egyénenként — az is inkább a protekció vagy a helyzeti előny, mint az érték szempontjából megválogatva, — de kollektíve megnyilatkozzék? Hol van egy — hivatalos helyről jövő — jutalom, alapítvány, ösztöndíj, mely csak azt bizonyítaná, hogy valaki, vagy valakik érdeklődnek olyan iránt is, ami kívül, helyesebben felüllesik a napi szükségleten.

Ami eddig itt történt az irodalomért, azt maguk az írók tették!

A mi irodalmunk kinőtt a gyerekeipőiből, szomorú szegénységben nőtt eddig, ha el nem pusztult, szívós és életerős lesz. Mostoha sorsa magyarázhatja meg keserűségét, mellyel az életet nézi. De él és szeretne szeretni is, szeretne mosolyogni is.

Egri Viktor:

A könyv szeretete: haladás. A könyv becsülése az a mérőföldesizma, mellyel a nemzet lép.

Vajjon milyen viszhang kélne itt, ha valamelyik napilap tenne föl ilyen kérdéseket?

Olyan félve teszem hozzá, vajjon elhangzanék-e vallomás, hogy bennünket, szlovenszkói írókat is olvasnak néha? Ki látott már szlovenszkói könyvet egy utas kezében? Van-e nagyobb érdeklődés, mint az a vállveregető elismerés, amit egy szűk, szinte barátinak nevezhető körtől kap a toll itteni munkása?

Nincs, ez a válasz!

Miért? És ki a hibás?

Az író a legkevésbé. Szlovenszkó írói és költői eddig is megtették a magukét, lélek- és tehetséggyilkoló közöny ellenére kiverkedtek, hogy van szlovenszkói irodalom, mely otthon ugyan nem, de Budapesten, Erdélyben és a Vajdaságban méltánylásra talál.

Ma, tizenegy év roppant közönye után Szlovenszkó magyar tollmunkása végre szeretné ledöntve látni a falat, mely közte és az olvasó között magasodik.

Csak ennyit kérünk: egy cseppnyi bizalmat, hogy jogunk van megszólalni, párányi pénzáldozatot, a másodrendű kölföldi könyv helyett szlovenszkói könyvet a kézbe és az új esztendő munkáját nem fogja újra sívó futóhomok betemetni.

Darkó István:

A kisebbségi magyar élet belső feszültsége nem szűnik. Kívül mindig nagyobb a csend, tökéletesebb a külszines nyugalom és életünk külső megnyilvánulásai egyre erőtlenebb hullámokban gyűrűznek.

Az élet harmóniájának állapotát a mi magyarságunk még nem vitta ki magának Gazdasági és politikai tetszalálban fekszik a külsőformájú életében, rettenetes lelki egyenetlenségek szakadékaiban bukácsol bensejében. Meg kell említenem azt a legfőbb mulasztást, amelyet lelki békénk helyreállítása érdekében folytatott kezdetleges eddigi munkánk közben íróink már eddig is elkövettek.

Már nyilvánvalóvá vált, hogy először a kisebbségi magyar lelkiállapot szülárdságát kell biztosítani s akkor talán külső életünk is rendbe jön.

Mert elenkező módon nem megy, sehogys megy. Nekünk itt anyagi jólétei semmilyen erre hivatott védekezési módunk biztosítani nem tud, mert eddig még a legszükségesebb életlehetőséget sem biztosította. Külső életünk szervezetségei nem adtak erőt a személyszerint élő és nyomorgó kisebbségi magyarnak, hogy helyénálva betöltse munkás hivatását.

Ha megnyugvást és ezzel együtt munkabírásunk, életkedvünk megerősödését kívülről nem várhatjuk, honnan reméljük? Talán összetépett, megkuszált bensőnkéből?

Igenis onnan! Aki pedig ennek a gondolatomnak az elfogadása után nem érzékeli a kisebbségi magyar irodalom, művészet és általában kultura jelentőségét, hasonlatos a struccmadárhoz.

Itt van kisebbségi irodalmunk legfőbb mulasztása is, hogy még nem jutott ennek a hivatásnak felelős öntudatára.

1.) Irodalmunk csak az új élet szemlélet irodalma lehet, szavakkal cselekvő, érdekvédő, igazságot-osztó irodalom, de nem szórakoztató játék.

2.) Irodalmunk tekintélytisztelote új értékelésű legyen. Előtte, mint egész itteni magyar életünk előtt történelmi tekintélyeinken kívül élő tekintély csak az lehet, aki a tisztelotet kisebbségi sorsba kerülésünk óta folytatott, egész népünk javára szóló, önfeláldozó, lemondó és eredményes munkájával érdemelte ki.

3.) Irodalmunk legyen a bántalmazásnak kitett mindenfajta igazság, jogszerűség és emberszeretet védelmezője. Faji értékű, de a faji szocietas határain túlnéző is legyen. Szólaltassa meg, — a magyar irodalomban először — a magyarság közép európai elhelyezkedésének a problémáit is. Legyen korszerű és inkább véleményadó, mint szemlélődő.

4.) Irodalmunknak nagy hivatása lesz, ha újra meg tudja teremteni szellemi, lelki kapcsolatainkat az összmagyarsággal. Erre tisztá lényege, a kulturában elfoglalt helye, időtlen érvényessége, politikamentessége, egyedül képesítik.

Győry Desző:

Nem lehet és szászor nem lehet, hogy az Isten azokat próbálja meg ennyiszter, akikkel nem törődik, akikkel nem volna célja, akiket nem szemelt volna ki az emberiség nemzetei közül valami nagy és jó munkára. Legfeljebb mi nem látjuk még, mi nem hisszük még és ennek az ideszakadt életerős magyarságnak a tudatalattijában tiltakozik valami a küldetés és a kiválasztottság elrendeltetése ellen. Az elrendeltetés nehéz, de felemelő. Le kell győznünk az ellenszenvet a küldetésünk nehézségei iránt, hogy felemelkedhessünk, mert ezt mindnyájan akarjuk. Magyar elrendeltetésünk megtalálása a kisebbségi sorsszenvedés értelme és célja. Amig erre a rendeltetésre, igazi ujarcára rá nem talál

a magyarság, addig lelkiismerete sem ébredhet jól teljesen, hogy kövesse ezt a legesodálatosabb, legkérelhetetlenebb parancsot. Mi, szlovenszkói magyar írók vagyunk azok, akik ennek a ráeszmélésnek a kintző muszáját az összes magyar írók közül a legmélyebben szenvedjük magunkban. Ennek a lelkiismeret-fölébredésnek vagyunk az előfutárai.

Én hiszem, hogy mai megpróbáltatásunk isteni akarat, mely különös célt szolgál: hiszek szenvedéseink elrendelt céljában és értelmében. Hiszem, hogy átfomáló kohó, tisztító tűz és lelket-edző folyamat csak ez, hogy annál okosabb, annál jobb és annál tisztább, műveltebb, szociálisabb és istenhívőbb magyarság legyünk.

Nemcsak bennem, de a szlovenszkói irodalomban is ébred és hangot talál már az ujarcu magyarság lelkiismerete.

Hiszünk a magyarság európai küldetésében, hiszünk a legnagyobb jóban, a min-

jobb idöket, mikor a hivatásos munka nem luxus, nem elfecsérelt, nem jövedelmező idö. Egyik kezem a „kulturvigéc“ teendőin, másik a „favágáson“. Hol van még egy kezem, mely szabadon dolgozhatik az eseményért? Mert igaz a szomorú meghatározás, szlovenszkói magyar író az, aki tollából nyomorog és másból él. Ha egy millió magyarból minden harmadik, csak minden ötödik, csak minden tizedik megtenné a magáét, virágzó könyvpiacunk volna s az íróknak emberi sorsuk. Ha a felelőség, érzet több lesz, a faji öntudat mélyebb s a probléma jelentősége parancsoló erővel él a szivekben, meggyógyul a most beteg, pedig életképes test és virágba borul a szlovenszkói magyar irodalom fája.

Alapy Gyula:

Az irodalom mindent magába foglal, ami a szellemiséggel áll kapcsolatban és azért nagy értékű nekünk minden apró kis füzetecske, mely korábbi évszázadok szellemiséget tükrözi vissza.

A könyvhétnek elsősorban, mint könyvtáros örülök, mert talán sikerülni fog megszerezni minden 1919-től Szlovenszkon nyomtatott művet.

Irodalmi irányok divatja éppen olyan mulandó mint a művészi irányok változása és divatja. Az irodalom kollektív értékeinek igazságát az irodalomtörténet hivatott megismerni és hirdetni.

Sebesi Ernő:

Most, itt rögtön, minden kertelés nélkül megmondom, hogy mindaz, aminek tulajdonképpen történni kellene, az ne a szlovenszkói magyar irodalom érdekében történjék, hanem csakis a szlovenszkói magyar írók érdekében.

A tizenkettedik órában itt az ideje, hogy a sok-sok meddő anket és visszhangúlköli körkérdés után végre valami történjék és a felelötlenység szomorú korszaka után feljünk önmagunkért.

A szlovenszkói magyar irodalom életre hívása érdekében ugynevezett osztálynézeti különbségre való tekintet nélkül minden vérbeli író tömörülését kívánom, mert az irodalom élő vérkeringésébe csak egy tudunk ritmust lüktetni, ha klikkek és frakciók mesterséges injekciója helyett a vitalitás legelementárisabb közege, maga a született talentum fluiduma cirkulál az irodalom organizmusában.

I. Mármost: tessék tiz-tizenkét reprezentatív író elindítani Budapestre, hogy ezek ott is megmutassák, hogy mit tudnak!

II. Tessék folyóiratról gondoskodni!

Meg kell keresni a szlovenszkói magyar színházak igazgatóságát, hogy évadonkint legalább egy-egy szlovenszkói magyar író juttasson színpadhoz!

De elsősorban magukon az írókon mulik minden:

Ne csak írjanak, de alkossanak is!

*

Tichy Kálmán:

Ime panaszolom: Ha élni akarok, nem élhetek a hivatásomnak. Aprófát kell vágni, minden érdemes, nagyobb lélekzetű terem, szándékom vár, vár, feltámadást,

És mégsem véletlen!...

KIS REGÉNY

Irtta: SURÓNYI MIKLÓS

(2. folyt.)

A levelet másnap elküldötte Benedeknek, a telefont pedig kikapcsolta.

Vége van.

Klárka néhány napig keservesen sirt az ő szertefoszlott telefonszerelme után. Hazautazott a szüleihez és az esküvőre készült. Andor minden szombaton meglátogatta és vele töltötte a vasárnapot. Klárka huszeszten-dős volt és a lelke nem volt fogékony a tragédiák iránt; az új helyzetbe beletörődött és már úgy érezte, hogy a nagy író szerelme csak egy szép álom volt, amiért örökké hálás lesz a sorsnak, de Andor szerelme maga a valóság, az élet, amely meghozza neki a boldogságot. Most már csak azt sajnálta, hogy azon a végzetes napon megírta Benedeknek a nevét, hogy leleplezte és kiszolgáltatta magát egy idegen embernek, aki talán még vissza is él ezzel az őszinteséggel,

Benedekről csak keveset hallott. Április közepén azt olvasta róla az újságokban, hogy a nagy író az Udvari Színházról visszavonta benyújtott darabját. Nagy sajnálkozás és mindenféle furcsa kommentárok és találgatások a színházi lapok hasábjain. Az író állítólag elkedvetlenedett; kedélybeteg lett; külföldi utazásra készül. Az egész ország aggódik az egészségéért. És más effélék, amik a szegény Klárka lelkét is aggodalomba ejtették. Hát mindennek ő volna az oka? Klárka titokban sokszor megsajnálta, hogy oly kegyetlen volt a nagy íróval szemben.

Április végén azonban új hírek jöttek Benedek felől. A színházi lapok megírták, hogy a kitűnő szerző két hét alatt új darabot írt, a színház felvonásról-felvonásra kapta ki kezéből a kéziratot, mert még május közepén, szezonzárás előtt be szeretné mutatni a kis remekművet. Az új darab címe: És mégsem véletlen!... Furcsa, izgató és titokzatos cím. A darab tárgya, témája és technikája is az. A benfentesek már egyet-mást tudnak a meséből. Arról van szó, hogy egy férfi és egy nő a maguk akaratán kívül megismerkednek egymással, még pedig telefonon keresztül, egy hibás kapcsolat véletlénél. Mindegyikük eszeveszett szerelemre lobban... De... És itt jön az igazi költői szenzáció, amely modernségében felülmulja az összes eddigi olasz és francia kísérleteket. A két szerelmes ugyanis a valóságban is összetalálkozik, elkapja őket a szenvedély forgószele, összeházasodnak és aztán... aztán meggyüölölik egymást.

Klárka nem akart hinni a szemének. Hát lehetséges ez? Benedek elárulta őt. Benedek számára ő nem volt egyéb, mint téma, amelyet kiélt, feldolgozott, színpadra vitt és sikert aratott vele. Üzleti célra használta fel őt, igen önző, cinikus, lelketlen író módjára, aki az égi és földi dolgokat, a hajnalt, a tavaszt, a mennyet és a poklot, a legszentebb érzéseket, a szerelmeket, a szívet és az emberi lelket úgy méri ki, mint a fűszeres a borsot, a szabó a posztót, a mézárós a hust... Az ilyen embertől kitellik minden; az ilyen ember piacra viszi a

legszentebb titkát és máglyára dobja a legdrágább ereklyéit is; ez az ember nem riad vissza attól sem, hogy élve felboncolja azt a szívet, amely ő érette dobog és közprédává állítja ki azt a szemérmes és szerelmes lelket, amely érte, egyedül érte és a szerelméért levetkőzött neki.

Alig tudta tovább olvasni a tudósítást.

..... És meggyüöltek egymást.....

Mi ez? Hát Benedek meggyüölte őt? Miért? Talán a szakítás által okozott fájdalom okozta ezt a gyűlöletet? Ez még némileg enyhítené bűnét, mert az azt mutatná, hogy ő is igazán és mélyen érezte a szenvedély szépségét és boldogságát. De úgy látszik, a darabban nem erről van szó.

A tudósítás megmagyarázta az érzelmváltozás motívumait is. A darab minden sajátossága mellett is ez a legtisztább lélekben. A férfi, amikor igazán szerelmes lett az élő, a megismert, a gyönyörű, a végzetszerűleg neki rendelt lányba, elkezd gyanakodni: hát ez olyan könnyen szokott véletlen ismeretségeket kötni, az olyan léhán és vakon és meggondolatlanul szokta magát átadni az első alkalomnak, amely szerelmi izgalmakat ígér? Nagyon finom és modern gonddal: a férfi féltékeny lesz saját magára, mert úgy érzi, hogy a lány már megcsalta őt, mielőtt megismerte volna. — De vele csalta meg — mondhatná valaki. Igen ám, de ez egyre megy. Az csak véletlen, hogy a telefonszerelme és az igazi, az életszerelme tárgya egy és ugyanaz a személy. Ez lehetett volna ellenkezőleg is. Az első ember, akivel megcsalták. Véletlenül én voltam magam — emlékszik erre a monlásra a harmadik felvonás közepén? — sok ember mondhatná el ezt a szerelmesének, csak nem tudja így megfogalmazni. És sok ember lelkében ébred fel a féltékenység éppen amiatt, hogy visszagondol, hogy kezdődött el az ő szerelme azzal, akinek a hűsége, a tisztasága, a jellemereje, a megközelíthetlensége, a lelki szolidaritása most életkérdés a számára.

Klárát a darab tendenciája is kétségbeejtette. Az író léha, frivol kalandorléleknek tartja őt, akinek csak inteni kellett volna és elbukik, aki maga kereste az alkalmat, hogy kiélje erkölcstelen, hitvány hajlamait, aki lelkileg már megcsalta azt, akit később testileg is szeret... Klára megdöbbsent... eliszonyodott, mert arra gondolt, hogy mennyivel inkább érezhetné ezt Andor, a vőlegénye, aki ellen csakugyan vétkezett, akit csakugyan megcsalt, mert tilalma ellenére hónapokig folytatta telefonbeszélgetéseit Benedek Gáborral...

Klára úgy érezte, hogy katasztrófa fenyegeti mindkettőjük sorsát. Andor is bizonyára olvassa az ismertetések és ekkor...

Klára szívdobogva várta a szombatot, amikor Andorral találkozni fog. Andor szombaton nem jött. Este távirat érkezett, amelyben kimentette magát.

... „Halaszthatatlan ügyek miatt ma lehetetlen. Remélem, holnap reggeli vonattal ott leszek.”

— Párba! — sikoltott fel Klárka és aznap éjjel nem tudta lehunyni a szemét.

Egész éjjel ébren vizionált. Láta a küzdő feleket, akik vérszomjasan kaszabolják egymást. Irtózatos volt. Benedek már egész kimerülten védekezett a báró csapásai ellen. Leroskadt; a homlokából, a nyakából és a szíve tájáról patakzott a vér. Halálsápadt volt és egyszer csak lehunyta a szemét. Végigterült a földön és a báró a mozdulatlan embert még ott, halálos aléltságában is kegyetlenül szurkálta a kardja hegyével.

Klárka kiugrott az ágyból. Egész testében reszketett. És a legborzasztóbb az volt, hogy meg kellett vallania saját maga előtt: az egész rémlátás alatt nem Andorért, hanem az íróért reszketett.

Másnap Andor megérkezett.

— Négyszemközt akarok magával beszélni — az volt az első szava Klárkához és a lány remegve várta a tragédiát.

A báró szomorúan és gyengéden mosolygott.

— Majdnem rosszat gondoltam magáról, Klárka. Bocssáson meg.

Klárka csodálkozva nézett a báró szemébe.

— Mi történt?

— Megnéztem Benedek darabját...

— És? — kérdezte a leány szívdobogva.

— És provokáltattam.

— Megverekedtek?

— Nem — nevetett a báró. — Benedek bocsánatot kért.

— Gyáva volt? — kérdezte a leány aggodalmasan és érezte, hogy el fog ájulni, ha Andor igennel felel.

A báró azonban nagyon ünnepélyes arcot vágott és meghatott hangon válaszolt.

— Nem. Felajánlott minden elégtételt. Kijelentette segédeim előtt, hogy két lépésre kiáll s addig lövöldözhetek rá, amíg szitává lyuggatom. De...

— De? — kérdezte Klárka halálos izgalommal.

— De becsületszavát adta, hogy nem volt szándéka sérteni. Ő a telefonismeretséget nem vette komolyan. Afféle gyerekesnyek nézte, aminőket bakfisok maguk naiv tisztaságában meggondolatlanul elkövetnek. De belátja, hibázott, amikor színpadi téma anyagául feldolgozta. Ezért bocsánatot kér, vagy megverekszik, vagy agyonlövi magát, amit csak akarok. Elegáns, uri, gavaléros volt és a segédeimet egészen elbájolta. De én nem clégedtem meg ennyivel. Én azt akartam tudni, hogy beszéltetek-e még egymással azután, hogy én megtiltottam.

— Ah! — szisszent fel Klára — te gyanakodtál rám?

Andor megcsókolta Klárka kezét.

— Bocssáson meg, de nekem nem Benedek bocsánatkérése volt a fontos, sem az, hogy az ő darabjában mit tart a telefonáló kisasszonyokról. Ez irodalom, ez ostoba fecsegés, erről megvan a magam véleménye, ez nem érdekel engem. A lovagiasság szabályait is betartottuk, ez is rendben van. Engem jobban érdekelt az, hogy te szót fogadtál-e nekem és akkor, amikor elmondtad a telefonbeszélgetést és megígérted, hogy abban fogod hagyni, véget vetted-e a gyerekes kalandnak?

— És megkérdezted? — suttogott Klárka szívdobogva.

— Meg. De volt annyi eszem, hogy csapdát állítottam fel a fickó számára. Ismerem a férfiak állóvagiasságát. A férfiember ilyen esetekben a csillagokat is letagadja az égről, hogy cinkosát kimentse a bajból.

Klárkával forgott a világ. Andor azonban láthatólag kéjelegve a maga ravaszágában hetykén folytatta:

— Megkérdeztem tőle, hogy mikor beszéltek egymással.

— És mit felelt Benedek?

— Azt felelte, hogy ha jól emlékszik, valamivel karácsony előtt. Ekkor megnyugodtam. Nem csalódtam benned. Klárka, te angyal vagy, szeretlek, megbocsátok neked és te is bocsásd meg, hogy olyan feltékeny és szerelmes vagyok. Csak ezt akartam veled négyszemközt közölni. A szüleid előtt szót se szóljunk arról az ostobaságról.

És megcsókolták egymást.

Klárka aznap éjjel megint nem tudott aludni. Hajnalig töprengett, a maga égbekiáltó szerencsésén. Benedek azt mondta, hogy karácsony előtt beszélt vele utózára! Andor valóban karácsony előtt tiltotta meg neki. De ő csak husvét után küldte el neki a levelét és Benedek mégis... Istenem... ez a véletlen már egyenesen hátborzongató. Mintha misztikus hatalmak irányítanák az ő sorsát és ő nem tud örülni annak a titokzatos beavatkozásnak... Itt félelmetes erők dolgoznak és ő nem tudja, hogy hová vezet ez?

Lujza néni, a császári és királyi alapítványi hölgy meggyógyult és most egészségesebb, frisebb, szilárdabb és gondosabb, mint volt. Most ő intézi Klára kiházását és evégből felrendelte őt Budapestre, hogy együtt válogassák ki a megvásárolandó dolgokat. Ősszel meg lesz az esküvő és Lujza tante azt akarta, hogy fényes és kényelmes otthon várja a fiatalokat. Házat akart venni, még pedig a Gellért-hegy déli lejtőjén, vagy a Stefánia-uton, ehhez ragaszkodott. Azt állította, hogy uriember csak e között a két hely között válogathat; a főváros minden egyéb zege-zuga egészségtelen, visszataszító és utálatos.

Egy alkalommal, amikor egyedül járt bevásárlási körútján, későn érkezett az ebédhez és emiatt nagyon haragos volt önmagára.

— Borzasztó nehéz zöldágra vergődni azzal a házvétellel, — dobogott magában — az ember még a pontos életrendjét sem tudja betartani. Klárkám, ha boldog akarsz lenni a házasesletben, — tette hozzá fenyegető hangon — jegyezd meg magadnak, hogy sohase késs le az ebédre. Ez minden rossznak a kezdete és ez az, ami legtöbbször felkelti a férjek gyanakvását. Legálább ennyi haszon származzék abból, hogy ma magam is elkéstem.

Klárka nevetett és megfogadta, hogy ezt megjegyzi magának. Lujza tante azonban kissé felvidulva, még azt is hozzátette:

— Nem lehetetlen, hogy ebből a késésből még más jó is származik rád. Alighanem helyes nyomon vagyok.

— Hogyan? Talán valami jó kis házra leltél?

— Eltaláltad, leányom. A Váci-uccában talákoztam egy régi barátnőmmel. Várossyékrol még nem szóltam neked?

— Kik azok?

— Gazdag népség, egyéb nevezetesen nem tudok rólu mondani. Az asszonnyal együtt voltam a bécsi Angol kisasszonyok nevelőintézetében. Azóta minden évben kétszer-háromszor összehoz bennünket a véletlen. Ámbár sokszor hívtak az estélyeikre, nagy házat visznek, hogy a vézna, sovány és hórihorgas lányuknak valami előkelő férjet fogjanak. Na, most éppen róla van szó. A kiesike férjhez megy.

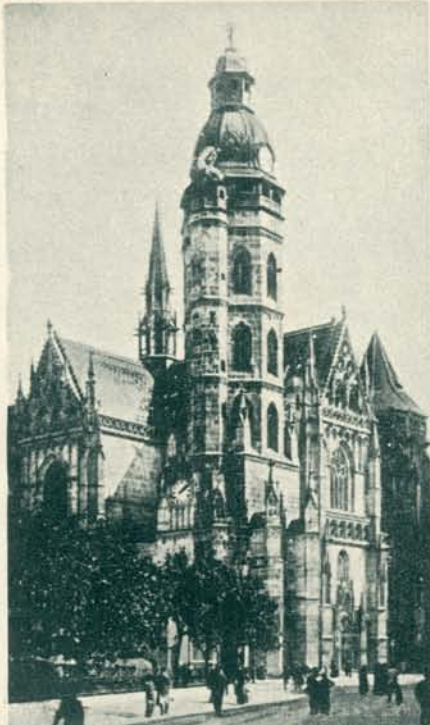
— Ki veszi el? — kérdezte Klára önkéntelenül, csak úgy, szórakozottságból.

— Lujza tante megvetőleg legyintett:

(Folyt. köv.)

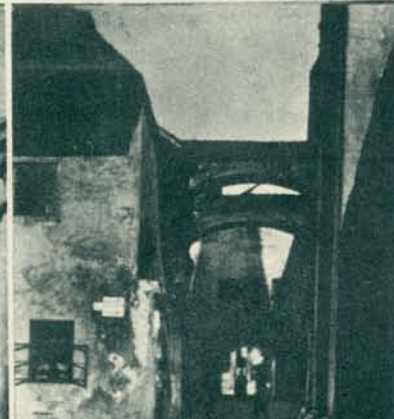
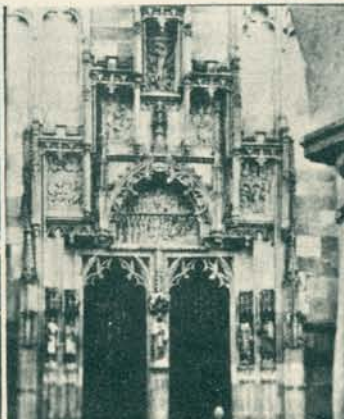
Felső sor: Franciskánus templom. A kassai Dóm. Evangélikus templom. — Középső sor: Az 1848-as löportorony. A Dóm főoltára. — Alsó sor: A Jakab-palota. Csermelyvölgyi részlet. A Dóm főbejárata. A régi kassai tömlőc

Miniafür kassai emlék

Irta: Dzurányi László

A dóm hideg fenségü árkádja alatt Fischer Colbrie püspök zsámolyra boruló törekeny teste, amelyben azonban nagy-nagy lélek és minden emberi szenvedésnek kitáruló szív lakozott: ez a kép maradt talán a legelőbb és a legmaradandóbb közel másfél évtizedes kassai életemben. De fölfényesedik bennem rajta kívül sok-sok igaz ember emléke, akik Kassa tradícióihoz méltóan mindig a nagy kultúrváros nemes ötvözetével voltak a régi közéletben tényezők. Bajos lenne mind előszámolni őket, pedig megérdemelnék, hogy egyszer megrajzolja valaki a kassai polgár sokszínű és igazi értékekkel teljes alakját: a Münstereket, az Édereket, a talpig kuruc Fodor kanonokot, a sárosi élet ősi ízeiben soha meg nem halványodot Leskó prelátust, a puritán Korláth F.-cet, a messze elkerült nagyszerű Fürst Sándort, az ugyancsak elszakadt

Kemény bankvezért, de csupasív Baán Bertalant, a megmaradt, de nagyon elhallgatott szellemes Deák Gyulát, azután a kassai „schönggeist“-ek tisztos szektáját, meg a művészekét, akiknek sorait oly idő előtt ritkította meg Kövály és Bauer halála, hogy a magam bransáról ne is beszéljek. Bennünk, régi kassaiakban elevenen él ez a galéri és eleven életet a város minden hideg köve, mert, hiába, a szubjektív érzések a legerősebbek, ott hagytuk a fiatalágunkat az árnyas liget kedves sétányain, a főuccai színes korzón, a hangulatos régi éjszakákban, az Illés Béla nótái

mellett. — Kicsit elszorul az ember szíve, ha ezekről a Rákoczi-körtuti és Malom-uccai szép napokról emlékeznek: kedves leányokról, asszonyokról, rég elhallgatott nótákról, a fiatalágáról. És még jobban megfájul az otthon fala közé visszatérő vándor szíve, ha látja a gond-szántotta arcokat és ennek a szebb életre érdemes városnak a nagy szegényedést. Pedig értékei a régiek. — És éppen ezért hinni tudunk benne, Kassa felett kisüt még a nap.

Első sor: Dolores del Río, Luþu Velez, Brigitte Helm. Bal felső sarok: Conrad Veidt (Szenes Erzsinek küldött fényképe). Második sor: Fannings, Bebe Daniels (fehér bundában), Anny Ondráková, a híres prágai filmsztár.

Harmadik sor: Chaplin és a rendőr, Anita Page, Greta Garbo, Henny Porten és Igo Sym. Bal alsó sarok: Don José Mojica, alatta Mädy Christians, Greta Garbo és Conrad Nagel, Várkonyi Viktor, Harry Liedtke (kör). Jobb alsó sarok: tipikus filmjelenet: a boldog szerelem.

Téli élet a Tátrában

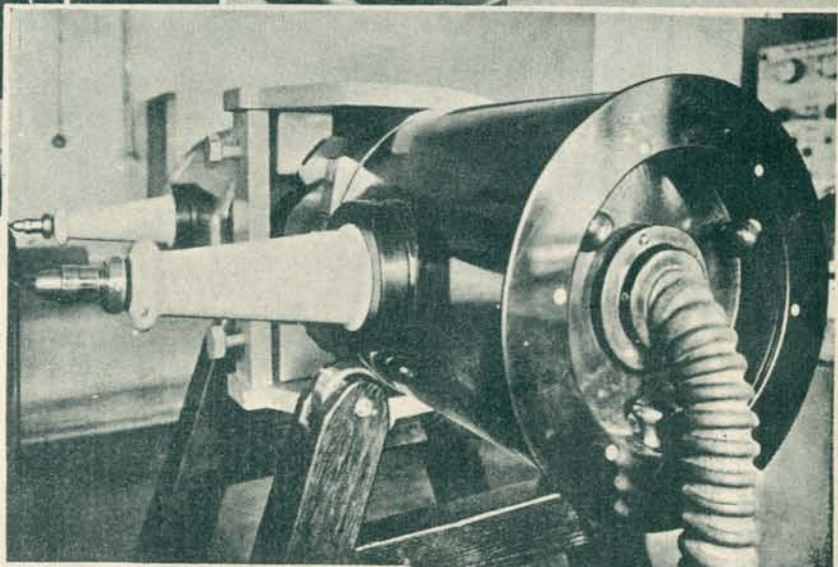
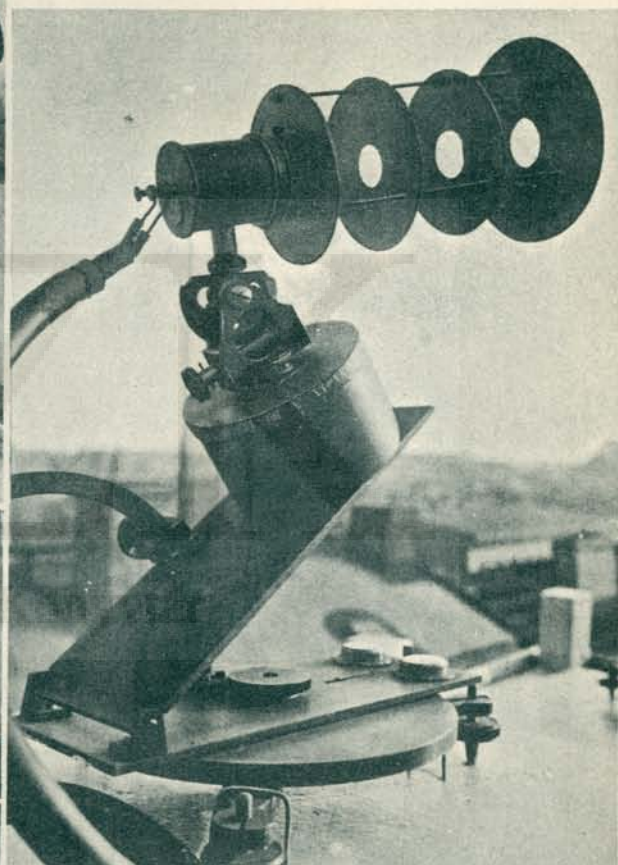
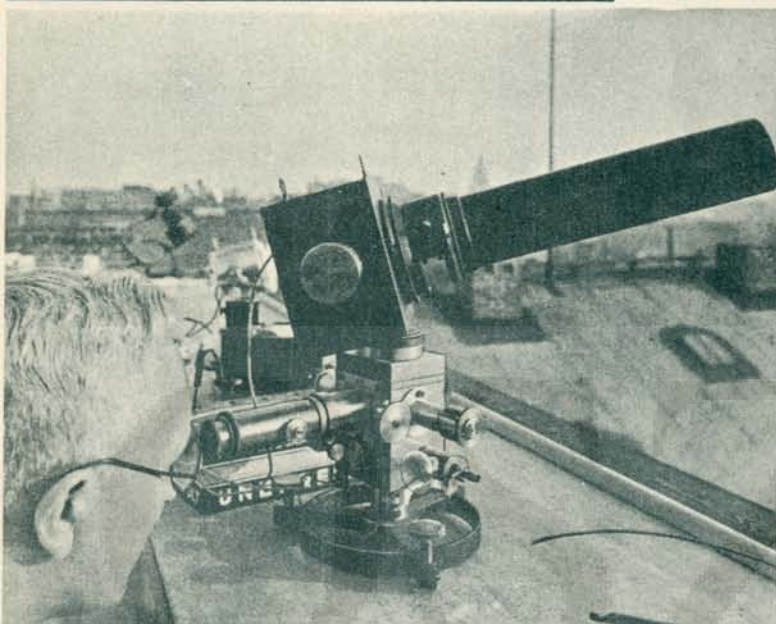
Baloldalt (egymás alatt): Az újfűredi hockey-pálya, háttérben a Szontágh-szanatórium. Tátrai tájkép. Izgalmas mozzanat játék közben. A prágai Slávia hockey-csapata. Középen (egymás alatt): Vág H. Lajosné urhölgy, Ujtátrafüred (Medgyessy Ferenc szobor-műve). A magyarok hockey-legénysége (balról jobbra) Bethlen Gábor gróf, Márffy Béla, Neogrády F., Bethlen István gróf, Révay Dezső gróf, Wirth B., Teleky Géza gróf és Szucky, a kapus. Havas világ Ujfűreden. — Jobboldalt (egymás alatt): Akrobata-produkció a tátrai jégen. Reggeli indulás a skiturára. A hockey-bálya teljes lát képe

Sugárvizsgáló intézet Berlinben

Baloldalt: Áthersugarak cikkáznak keresztül-kasul az űrön. A mi légkörünkbe is lejut a sugarak egy része. — Középső sor. Baloldalt: A sugárvizsgáló intézetben mérik az égboltozat ultraviolett-sugárzását. Középen: A gyógyító sugarakat kibocsátó nap. A felvétel az Andések bércei között készült, 3600 méter magasságban, a napfelkelte után. — Jobboldalt. Ez a pompás műszer a nap ultravörös, meleg sugárzását érzí.

Baloldalt: Ez a készülék az ultraviolett-sugarak spektrometere. A spektrometer segítségével mérik az ultraviolett-sugár hullámhosszuságát. — Jobboldalt: A Röntgen-sugárzás tanulmányozására a csöveket ebbe a készülékbe zárják, hogy ilyen módon kivonják az egyéb sugárzások zavaró befolyása alól.

Gyilkoló és éltető sugarak

Orta: Vécsei Zoltán dr.

Egy tátrai fürdőhely liegéjébe képzelem most magam. Ragyogóan tiszta égboltozat van és a nap sugarai jótékonyan tüznek alá. Oh, milyen nagy jótévők nekünk a nap! Sugarai útján fényt és meleget küld hozzánk és így fentartja a földön a szerves életet. Csodálatos fény és hőforrás, amely az esztendők milliói óta bőkezűen ontja adományát és mindaddig árasztja szét sugárözönét bolygóira, amíg csak tüze ki nem alszik, amíg halála be nem következik. Ahogy hátradülök a heverőn és a napsugarak végigcsiklandozzák arcomat, arra gondolok, hogy milyen naiv tévedésbe esett az öreg Herschel, aki egész komolyan állította, hogy a nap belseje sötét, hideg test, csupán a napot környező burkolat izzó és ez küldi a fényt és a meleget. Ha ez így volna, akkor ez a burkolat már régen kihült volna, vagy pedig természetesen a nap belsejét kellett volna feltüzesítenie. De ma már mindenki tudja, hogy Herschel elképzelése téves volt, a nap nem hideg, sötét égitest, hanem óriási fénylő tüzgolyó, amelynek felületén a hőmérséklet legalább 6000 Celsius fok, míg belsejének hőmérsékletét teljes biztonsággal nem tudták megállapítani, de legalább 100.000 fokra becsülik....

De most nem a napról akarok beszélni, figyelmünket azonban most a nap sugárzására fordítjuk.

A sugárzás jelenségeivel évszázadok óta foglalkozik a tudomány és annak ellenére, hogy rendkívül értékes eredményekre jutott, a kutató munka még mindig nem fejeződött be. A sugárzás jelenségeit egyaránt kutatja a fizika, a kémia és az orvostudomány. A hosszú kutatás után megismertük a sugárzás lényegét és tudjuk, hogy a sugaraknak két csoportjuk van. Az egyik csoportba az úgynevezett korpuszkuláris, testi sugarak, a másikba az aethersugarak tartoznak. A testi sugarak a sugárzó forrásból szabálytalanul váltakozó irányokban kilökött elektromos töltésű anyagok, amelyek a lövedék módjára egyenes irányban terjednek tovább, míg az aethersugarak a sugárzási forrásból mindenfelé egyenletesen, hullámszerűen, tehát gömbfelületeken terjednek tovább és sebességük a fényugár terjedési sebességével, másodpercenként 300.000 km-rel egyenlő. Ennél nagyobb sebesség, amint Einstein elméletéből megtanultuk, nincs, nem lehet és elképzelni is esztelenség.

Rettenetes nagy sebesség ez is! Amíg lehunyjuk és felnyitjuk a szemünket, a fényugár nyolcszor szaladja körül a föld egyenlítőjét. Az aethersugarak ilyen irtózatossággal száguldanak keresztül-kasul a világűrön. Vannak köztük láthatóak és láthatatlanok, vannak hosszú hullámuak és rövid hullámuak, vannak olyan rövid hullámhosszúak is, hogy ezt a legkisebb mértékkel is alig tudjuk kifejezni. Nem ismerjük mindnyáju-

kat, Millican kutatásai után most már bizonyosra vehetjük, hogy az aethersugarak egy igen nagy része — tulságosan rövid hullámhosszúak ezek — nem jut el földünk felszínére, a föld légkörének legkülsőbb öve abszorbeálja, elnyeli ezeket a sugarakat. És ez a szerencsénk! Ha valami elképzelhetetlen katasztrófa következne be és a föld légköre egyszerre leválna az öreg golyóbisról, nemcsak amiatt pusztulnánk el, hogy a levegő hiánya megfullasztana bennünket, hanem ezek a gyilkos erejű sugarak azon nyomban megölnének. Vannak olyan aethersugarak, amelyek földünk felszínére már nem jutnak el, de nagyobb magasságokban, például ötezer méterre a tenger színe felett, a Pamir fensíkon, az Andések bércei között jelenlétüket ki lehet mutatni. A sűrű és idegen anyaggal is vegyített alsó levegőrégiókba már nem jutunk el. Millican ilyen nagy magasságokban végezte megfigyeléseit és kísérleteit és megállapította, hogy ezek a túlrövid hullámhosszú aethersugarak olyan erősek, hogy állandó hatásuk egy fémlemezt is átszur. A világűrben cikkázó aetherhullámok hatása ennél is gyilkosabb.

Az aethersugárzások hatalmas csoportja magában foglalja az elektromos, láthatatlan meleg-(ultravörös), valamint a látható, ultraviolet és Röntgensugarakat. Leghosszabb hullámuk az elektromos rezgéseknek van, melyeknek hullámhossza igen tág keretek, egy milliméter és több kilométer között mozog. Ezekhez csatlakoznak a melegsugarak, amelyeknek hullámhossza 0,0001 centimétertől a fény spektrum ultravörös részének közeléig terjed. Ezután a látható fény következik a vörös legyszélétől (0,00007 cm.) a látható kék szín legyszéléig. Ennek a fényugárnak hullámhosszúsága csupán 0,000,035. A rövidebb hullámhosszú sugarak az úgynevezett ibolyántuli, ultraviolet sugarak. Ha a hullámhossz méginkább rövidül, a Röntgen-sugarak birodalmába érkeztünk. Itt a hullámhosszúságot Angström-egységgel mérjük, amely 0,000,00001 cm.-rel egyenlő. A Röntgen-sugarak hullámhosszúsága 10 és 0,07 Angström-egység között van.

Érdekes tény, hogy a hosszú elektromos hullámok, mint például a rádió hullámai csaknem minden médiumon, vastag falakon gyöngülés nélkül hatolnak át, a hosszú ultravörös megleghullámok egyes testeken, mint az eboniton, paraffinon, üvegen még áthatolnak, de a hullámhosszúság csökkenésével az áthatolási képesség is mindinkább csökken, a 320 mikromilliméter hullámhosszú ultraviolet sugarakat már az üveg is fentartja, a 253 mikromilliméter hullámhosszúakat pedig csaknem minden anyag, az egészen ritka levegő is elnyeli. Innen van, hogy a világűr ennél is rövidebb

hullámhosszusága, gyilkos sugarai már nem jutnak le a föld felszínére. Amint azonban a még rövidebb hullámhosszuságú Röntgen-sugarak birodalmába lépünk, azt tapasztaljuk, hogy a Röntgen-sugarak az át nem látó testeken könnyen áthatolnak, hacsak nem tulságosan kemények.

Az emberi szervezetnek a sugárzás számára megnyitott kapuja a szem. Szemünk azonban az aether-sugárzásnak csupán igen kis csoportját érzékelheti. Csak azokat a hullámokat fogja fel, amelyeknek hosszúsága 760 és 400 mikromilliméter között van. A 760—650 mm. hullámhosszuságokat vörös, a 650—600 mm.-eseket narancs színnek fogjuk fel és így tovább. Ami ezen a határon túl fekszik, azt mint fényt már nem érzékeljük. Azonban van szervezetünknek egy része, a bőr, amely egyéb hullámhosszuságú sugarakat is felvesz. A rövid hullámu ultravörös-sugarak áthatolnak a bőrön, amelyet viszonylag kis mértékben melegítenek fel, a bőr alatt azonban a szöveteknek és így a vérnek is a hőmérsékletét jelentékeny mértékben emelik és ez a hőmérsékemelkedés már elegendő ahhoz, hogy a meleggel szemben érzékeny toxinokat, mint a diphteris-toxint megsemmisítse.

Ezek után mi laikusok is megértjük, hogy a sugárzás tana miért lett annyira fontos studium az orvostudományban. Nemcsak az egészen rövid hullámhosszuságú Röntgensugarakat, hanem az aether-sugárzásnak minden fajtáját tanulmányoznia kell az orvostudománynak, mert a sugárzásnak nagy biológiai hatása van.

Az ultravörös meleg sugaraknak és a fényugaraknak gyógyító erejét először a dán Finsen hangoztatta és ő volt az első, aki a bőr tuberkulózisát fényugarakkal kezelte. Ő állapította meg azt is, hogy a napfény gyógyító hatása elsősorban a hosszabb hullámu ultraviolet

sugaraknak tulajdonítható. Ebből magyarázhatjuk azt is, hogy miért hatékonyabb a Tátrában vett napfürdő a tenger partján vett napfürdőnél. A Tátra tiszta levegője sokkal kevesebb ultraviolet sugarat abszorbeál.

Finsen gyógy módját azóta tökéletesítették, tovább építették és az aether-sugarakat, amelyek közül az ultravioletten tuliak gyilkolnak, de a Röntgen-sugarak már megint gyógyítanak, az orvostudomány beállította a szenvedő emberiség szolgálatába. A leghosszabb hullámu elektromos sugarak, az ultravörös meleg sugarak, a látható fényugarak és az ultraviolet sugarak ma már mind gyógyítanak. Ahol pedig nincs természetes napfény, mint a ködös, felhős nagyvárosban, ott a szén-ivlámpa ultraviolet sugárzásával helyettesítik a napfényt.

Ezek után érthető, hogy miért tanulmányozza a fizika és kémia mellett az orvostudomány is nagy buzgalommal a sugárzás tanát. V. Friedrich professzornak, a berlini orvosegyetem nagyhirű tanárának vezetése alatt Berlinben nemrégiben nyitották meg a sugarak tanulmányozására berendezett intézetet, amelyben a sugárzás minden fajtáját tanulmányozzák. A Képes Hét mai számának négy képe ennek az intézetnek pompás műszereit mutatja be. (Lásd képdalt.)

A tátrai nap pedig bőségesen ontja az ultravörös meleg, a látható fény és az ultraviolet gyógyító sugarakat. A beteg arca egészséges napszín ül ki, a vér melegebben bizserog, az életkedv fellobog a napkura élvezőiben. A nap gyógyító, áldását adó erejében annyira hittek a perzsák, hogy a napot istenségnek nyilvánították és templomot építettek számára. Az egyiptomi papok orvostudományában a napkura jelentékeny szerepet játszott. Csak még nem ismerték a spektroszkópot és az egyéb műszereket, egyébként józan eszük megérezte, hogy minden áldás felülről jön.

Summa vitax

Éltem ezt az életet

— Istentől megmértetett —
S könnyűnek találtatott.

Szép telitalálatot

Nálam soha el nem ért:
Többször célzott szívemért.

Meg-megállt és elakadt

— Régi portán rossz lakat —
Rozsdás lett a kulcsa rég.

Igy jön rám a furcsa vég.

Bánatomalom rabja, im
Örlődnek csak napjaim.

S élem ezt az életet,

Melyből Isten félretett
S könnyűnek találtatott,

Bár oly sok halált adott!

SEBESI ERNŐ.

Ki tud többet?

Egy tucat kérdés.

1. Ki írta a Lángész vagy Órület c. munkát?
  2. Mi a halina?
  3. Mi a germanizmus (a magyar nyelvben)?
  4. Kik voltak a gepidák?
  5. Hol van Palm-Beach és miről nevezetes?
  6. Mi a Ku-Klux-Klan?
  7. Miről nevezetes a neandervölgyi ember?
  8. Ki volt a görög mitológiában a tenger és a vizek istene?
  9. Melyik angol író írta Bovaryné c. regényét?
  10. Mi a fotomontázs?
  11. Milyen származású szó ez: ordináré?
  12. Mi a poligámia?
- Egy kérdés hibás. Ki találja el, melyik? — A megfejtők közt értékes könyvnyereményt sorsolunk ki. A megfejtések két héten belül küldendők be.

SZERELMI REZSI

Nem kell a címtől megijedni.

Számtalan fiatal diák, orvos, ügyvéd, hivatalnok, szóval középosztálybeli fiatalember panaszkodott nekem, hogy ma már udvarolni sem lehet, túl nagy a szerelmi rezsi.

Eleinte nem értettem és megdöbbentem, de amikor kedves fiatal urikisasszony ismerőseim is, az ellenoldalról, panaszkodtak, rájöttem, hogy a mai világban az önzetlen szerelemhez is pénz kell.

Egy pálya kezdetén álló fiatalember számára, aki mögött nincs a családi pénztárca, de bizonyos illemformákról nem tud leszokni, kellemes, de komoly teher: a szerelem.

A kislánynak van születésnapja, elvégre az uzsonnákat sem lehet csak úgy elfogadni, virág, csokoládé, egy-egy könyv, tiltott (vagy ma már nem is tiltott) gesztenyepüré egy kis cukrászdában, horribile dictu néha egy-egy mozi — bizony nagy tétel, ha összeadjuk a mai fiatalember budgetjében.

Nem is szólva arról, hogy gyakrabban kell borotválkozni, a nyakkendőállományt is fel kell frissíteni, a szarvasbőrkesztyű sem tüntethet antik voltával — apró semiségek, de a hónap végén, úgy sokadikán komoly gondok.

A kirakat szívfájdalmat okoz és a nehezen előteremtett „rendes” doboz csokoládé bizony alig fedí az ifjú lovag érzelmét.

Keserű lesz a cigaretta, megjelenik egy ránc a szájszegletben és az ifjú ember, aki a legszívesebben megnősülne, de tudja,

hogy a jövedelméből kettőnek még éhenhalni sem lehet, nemhogy házasságról, de a mindig élő romantikáról is le kell hogy mondjon.

A női oldalon ugyanez az eset.

A papa üzlete rosszul megy, vagy a hivatalban nem emelik a fizetést, a kliensek nem fizetnek (sokáig sorolhatnám), a háztartás annyit emészt fel, néhol meg az a

mindent előteremtő apa elköltözött egy egész gondtalan világba. De a kislány fiatal mégis szereti a társaságot, jólesik együtt üldögélni kettesben egy valakivel az ebéd-pamlag sarkában — de — meg kell kinnlani csak egy kis likőr, tea, aprósütemény, oly ritkán vacsora — de mikor a háztartás-pénz erre nincs berendezve.

Stoppolt selyemharisnyában mégsem lehet „együtt” elmenni az oly melegen csókolta drága kezét okvetlen manikűröztetni kell, ondulálás nélkül nem mutat az arc, pedig szépnek kell lenni, csak nem engedi, hogy a fiu fizesse a színházjegyet és eluszik a kis zsebpénz, pedig okvetlen új kalap kell, mert a régi nem tetszik neki — és tet-szeni nagyon akar. Legördül az első könny — férjhez menni ugy sincs tulsok remény, ki tud berendezni egy lakást, apanázs nélkül a fizetés kevés — legördül a többi könny is — pedig milyen jó fiatalnak lenni, jó egy kis szerelem.

Szerelmi rezsi és a kislány szive összeszorul a tavalyi angolszabásu ruha alati (milyen jól állna egy új, divatos hosszú), — a farsangi kirakat szívfájdalmat okoz.

Valami sejtett idegesség támad a fiatalokban, nem meri egyik sem bevallani, hogy kis dolgokon mennek tönkre, nem merik bevallani, hogy adni szeretnének, de nem lehet, csak ingerültebbek és hiába keresik a fiatalságuk harmoniáját.

Autóról, yachtról álmodoznak egymás előtt és titokban örülnek, ha jut a mindennapi villamosra.

Fiatalok, drágák, szerelmesek, de az első összezördülésnél talán örökre széjjelválnak, mert ugysem lehet sokáig birni ezt a csunya valamit: szerelmi rezsi.

GYENES RÓZSA dr.

Irodalmi napló

Vázlat a giccstről

A szó eredetét nem ismerem. Állítólag — de ez nem bizonyos — egy Kitsch nevű müncheni festő nevéből származik. Az értelem azonban világos. Mindenki érzi, hogy „giccs”-nek olyan műalkotásokat szokás nevezni, amelyek erősen érzelmes jellegűek, de érzelmességükben van valami hamis. Azt hiszem, még fontosabban is megjelölhetjük, mi a giccs: olyan mű, amely valami nagyon ismert, könnyen átlátható, mindenki számára megközelíthető érzést közvetít s azt akarja elhíttetni, hogy előkelő és ritka élményt nyújt. Mindig a legnagyobb érzésekkel kacérkodik, tehát, leginkább azokkal a pillanatokkal, amelyekben a szív a végtelent érzi: vevőivel, akik csak keveset tudnak fizetni, elhítteti, hogy e silány erszák voltaképpen a legdrágább áru, a kormányfőtanácsosok is ezt veszik. Szegény kuncsaft! Bedől, s elhiszi, hogy most a legnagyobb emberi magasságba emelkedett.

*

Alighanem minden stílus és minden kifejezés lesüllyedhet a giccs fokára. A művészi kifejezés életében három állomás van: 1.) a poétikus korszak: a meglelés, az első használat ifjú kora. 2.) a teatralis korszak: mikor a kifejezés öregedni kezd, de még úgy riszálja magát, mintha fiatal len-

ne. Mikor először irták le átvitt értelem-ben ezt a szólamot: „szembe a nappal”, vagy ezt a frázist: „a lelkesedés tüze”. költői erejü lehetett. Ma már komikus. Komikus, mert impotens: felszólít valaminek az elképzelésére, de már nincs ereje megmozgatni képzeletünket. Csak megcsiklandozni tud, kielégíteni nem. A rothadás szaga csap meg az ilyen szavaktól. Bosszantók, mert már utánzásból születnek, de még érezn rajtuk a lelki eredetet, amelyet épp ezért kompromittálnak. 3) Prózai korszak: mikor a kifejezés végképpen megszűnődött, azaz annyira konvencionálissá vált, hogy már teljesen igénytelenül lép fel velünk szemben. „Szembe a nappal”, ez bosszantó kép, mert tehetetlen. „Van”, ez az ige, művészi értelemben, még tehetetlenebb, s mégis ellene senkinek kifogása.

Amit giccsnek szokás nevezni, nem más, mint amit itt teatralisnak kereszteltem.

*

Miért ébreszt a giccs gyűlöletet a művészen s minden igazán jó műélvezőben? Gögjük, amellyel a giccs vásárlóira tekintenek, nem rokon-e azzal az uri dölyffel, amely oly kellemetlen fitymálással néz el a feltörő parvenü fölött? Nincs-e hozzá joga

minden embertípusnak, hogy a maga színvonalán szórakozzék s nem komiszság-e, ha a művész és az esztéta belekóp a polgárok élvezetébe, giccsnek mondv a haldokló Petőfit ábrázoló festményt, amely előtt ezek megrendülve állnak?

Nem: mikor a művész a giccset becs-mérli, nemcsak a saját műélvezetének nimbuszát védi, hanem a nagy pillanatok s a nagy művészet rangját is. Nemesak féltékenység tehát ez, azokkal szemben, akik illetéktelenül szeretnének hozzájutni a legnagyobb dolgokhoz. A szerelmesben lehetne hasonló tiltakozás egy olcsó szerelem híveivel szemben, akik a megfizethető ölelés gesztusaiban, a külső hasonlóság alapján, a szerelem végtelenségét vélnék birtokolni. A művész is attól fél, hogy a filiszter, felérvén a giccshez, azt fogja hinni, hogy a művészethez ért fel s el fogja veszíteni respektusát az igazi műalkotás előtt. Társadalmi téren ne legyen különbség az emberek között, szellemi téren azonban van különbség. A giccsnek legmélyebb értelme az talán, hogy arisztokratikus értékek meghamisításával s olcsó előállításával el akarja mosni a rangkülönbséget, amely különböző szellemi szintvonalak közt van.

Komlós Aladár.

A CSUNYÁK

Írta: Révész Béla

A mi házunkban izgatottak voltak az emberek. A szobákból kibujtak a kócos asszonyok, sűrögtek-forogtak és szaladtak a lányok után, akik beléptek a lépcsőházat. A harmadik emeleten már elindult a szenzáció. Piros arcú munkáslányok elkiáltották odafenn: — Már jönnek... — Nyugtalan, lármás hangok üzengették: — Már jönnek... már jönnek... — A lépcsőházból ünnepi menet kigyózott alá. Szép tiszta ruhába öltözött asszonyok és férfiak körülöveztek egy szőke menyasszonyt. Mirtuskoszoru volt a fején, vitték esküdni a templomba. Meghatott ábrázattal, ceremóniás lassúsággal lépkedtek, a lányok viaskodtak a jó helyért és sóhajgtattak, suttogtak, de ujjongtak is, amikor hófehér ruhában elhajókázott előttük a menyasszony. A nászmenet lassanként leuszott az első emeletre. Itt még hevesebb volt a harc, mosolygos arccal, csillogó szemekkel taszigálták egymást az emberek és az jutott előbbre, aki ügyesebb volt. A friss kedvű lányok mögé két ember hátraszorult. Egymás mellé kerültek és észrevették egymást. Az izgalom őket is elkapta és elsodort helyzetükben, furcsán, szemüket egészen megnyitva, nézegették egymást a pupos fiatal ember és a sánta lány. Megismerkedtek.

Május volt ekkor és a mi házunk olyan volt, mint egy nagy kalitka, melyben emberpárok turbékolnak. Körülöttük a Városliget fái nászos gyönyörűséggel ébredtek, rügy fakadt a rügy mellett és minálunk az emeleten szerelmes munkáslányoknak párjuk akadt. Lány, illatos alkonyatok nyájasak voltak a fiatalokhoz. Amint jött árnyaival az este, a szerelmes párok kiültek az ajtó elé, barnult az este, a folyosók, mint titkos lugások, sugdosó embereket bujtatták. Forróvérű legények ragyogó-fehér pártákat emelgettek és csók, sóhaj neszelt a méla csöndben.

A szerelmes esteken a két nyomorék is összeült és ha nem beszélgettek, alátékintettek a ház völgyébe, kémlelték az alkonyat játékait, a tekintetük mohó cikázással megkereste a homályban bukolódzó párokat és mérően megbámulták a kusza, fátyolos karolásokat. A pupos fiatal ember egy este hosszú, csontos kezével megérintette a sánta lány karját és így szólt hozzá:

— Annuska, maguk kiadnak szobát?

A nyomorék lány összerezsent és gyorsan, lelkendezve válaszolt:

— Igen... jöjjön hozzánk lakni...

Ünnepi este volt, mikor a pupos ember Annuskáékhoz bevonult. A két öreg ember, a sánta lány szülei, mosolyogva fogadták az új lakót és Annuska odavezette egy nagy kalitkához, melyben kanári madarak gubbasztottak. Megkocogtatta a kalitkát és a sárga madarak énekes ijedtséggel fölszárnyaltak. A sánta leány nevette és a madarakra mutatott:

— A barátaim.

A pupos ember rövidesen megtudta, hogy Annuska apja madárkereskedő volt és amikor öreg idejére abbahagyta az üzletet, ezekkel a kanári madarakkal vonult vissza nyugalomba. A pálya, amelyen az ember a kenyér után baktat, minden emberi karakterét különködve megformálja és a hosszú élet az énekes madarak között a valószínű magyarázata, hogy Annuskáék állandóan kedvűek voltak.

Ünnepi este volt a pupos ember bevonulása, aki hirtelen úgy beleilleszkedett a familiába, mint a téli hold udvarába az odatévedt csillag. Az új lakó muzsikus volt egy színházi zenekarban és a hegedűjével új hang csendült meg az énekes családban. Az öreg madárkereskedő citerázott. Annuska ábrándosan énekelt, hóhaju anyja meleg alt-hangon kísérte, a pupos ember pedig hegedűjátékával szépen, harmónikusan megkoronázta a furcsa muzsikát. Borongó, szerelmes magyar dalok röpültek ki Annuskáék ablakából és odaszálltak a folyosón álmadozó mátkapárokhoz. A gyönyörűségetől borzongó fiatalok nem eresztették el a dalokat és ájtatosan, halkán belefönték a maguk énekét s muzsikális, dalos lett a ház, melyre friss virág illatával ráborult a májusi éjszaka.

Ezután minden este volt szerenád. Amikor véget ért, a folyosókon megmozdultak a fiatalok és karöltve, énekes szóval elindultak a lépcsőház felé. Imbolygó léptekkel valamennyien fölkerelkedtek, mentek a májusi sétára és a park a ház előtt már messziről kibontotta, emelgette feljükk ölelő karjait. Orgona, jázminbokrok árnyékában mátkapárok sétáltak és esténként itt volt a két nyomorék is, a szívükkel beszélgető emberek között. Valami rejtelmes barátkozás egymás mellé boronálta őket. Különben itt a parkban alig beszélgettek, csak ültek egymás mellett a zöld fapadon, mély hallgatással, néha-néha egymásra tekintve. Egy este a pupos ember nyugtalankodott. Kemény, sárga arcát az ég felé emelgette és a sánta leány is fölnézegetett a mennyboltra. Olyan volt az ég fölöttük, mint egy regés baldachin. A világoskék firmamentum puha, süppedős volt, mint a finom bársony, a fehér felhők, mint a habos selyem, gomolyogtak rajta. A hold ráderengett a mennyboltra és halovány sugárkévéivel összeszótta az ég játékait. A pupos ember egyszer csak megszólalt:

— Én olyan furcsán érzem magam ha a hold süt.

A sánta leány ráemelte barátjára a tekintetét és madárarcán nyugtalankodott a kíváncsiság. Nem tudta, hogy mit mondjon, egy kicsit gondolkozott, aztán lehajította a fejét:

— Én is...

A muzsikus újra rábáméskodott az égre, a hold delejes erővel rásütöt gnóm-fejére. Kemény arca csupa izgalom volt, amikor beszélt:

— Én még mindig nem vagyok pesti ember. Ilyenkor, ha a hold süt, otthon járok a kis városban, ahol nincsenek paloták. Itt ki kell menni a városból, ha a holdat látni akarom, a paloták elrejtik, a sugarait elfogják. De én szeretem a holdat és mindig tudom, mikor van teli hold. Ilyenkor felnézek a paloták között az égre és látom... a mi fehér uccánkat, melyben nem ég a lámpás, a Nagy-Dunát, mely ezüsfolyókat ringat, az arany klastromot, melyből hófehér apácák néznek ki... és eszembe jut, hogy ilyenkor mennyi ember szerelmes.

A két nyomorék mögött megzörrent a jázminbokor. Rövid, forró kacaj csengett, aztán apró trillákban ijedten, ujjongva, sóhajba halkulóan tovább zengett és belemerült egy villamosan ütköző, hirtelen néma csókba. A pupos ember elejtette a szavát és zavarodottan nézett párjára. Ezután mind a ketten a földre bámultak és a zöld fapadon lassan, palástolt mozdulással, egymás mellé húzódtak. A leány szólalt meg, de a tekintetét nem emelte fel a földről:

— Én nem születtem hibás lábbal. Beteg voltam és akkor lettem ilyen...

A pupos ember a leány mellé csuszott, már érezték a testük forróságát és halkán, félénken belefona szavát a leány szavába.

— Engem a dajkám ejtett le, két éves voltam...

— Mennyit szégyenkeztem...

— Nem mertem a leányokra nézni...

— A többi leányok mind boldogok...

— Mindig akartam és sohse mertem szeretni....

Elhallgattak, nagyszerű látomásoktól terhesen s gyáván vártak valami káprázatos eseményre. Csók csattant újra mögöttük, friss vérű szerelmesek nászos játéka kezdtek. Rezgett a bokor, fehér jázminvirágok hulltak a csunya emberekre. A sánta leány a két kezébe rejtette az arcát, úgy zokogott, de a pupos ember megkeverte a párja kezét, egyenként lefejtette az ujjait és belekulcsolta azokat a maga kezébe, amikor pedig egymásra néztek, akkor összeborultak és szűz csókokkal összefonódtak.

KONRAD VEIDTRÓL

a híres prágai diákról

Conrad Veidt eljátszotta a „Prágai diák” című film főszerepét anélkül, hogy valaha is járt volna ebben a városban. A berlini Ufa-studióban köréje varázsolták a régi romantikus és misztikus Prágát, amelynek apró házacskáiban az aranycsinálás titkára akartak rájönni fantaszták és tudósok, akiknek biztató szelleme és bőkezű pártfogója maga a császár volt. Csak évekkel később mikor a film Veidt titokzatos arcával már a világ minden táján futott, jött el Veidt megnézni azt a várost amelynek egyik legnagyobb sikerét köszönheti. Karlszvádból rándult át ide e nyáron, amikor a nap teljes tüzzel égett, annyira, hogy azt kellett hinni, meggyuladnak tőle az áttüzesedett házfalak és az ucca kövei. Kellemetlenül tulzsufolt volt Prága az ideözönlő idegenektől, hullámzott, zajgott benne az élet, a szédítő forgalom mint a többi világvárosban. A regevény, ősi Prága ez a nemes pasztell, elhalványodott és nem jutott érvényre.

Ősszel vagy télen kellett volna idejönnie Veidtnak. Ősszel, mikor leszáll a sűrű, szürke köd, beburkolja az ó-város különös házeit, uccáit, tereit, templomtornyait és még titokzatosabbá teszi őket. Ősszel vagy télen, mikor szél süvit a régi zsidó temető sírkövei között, a fák elhullattak már leveleiket, az idegen invázió nem járkal a temetőben, a fűherek monoton hangja sem hallatszik, csak a szél zenél és a régi legendák mintha elevenen feltámadnának a sirokból a Golem-rabbi körül. Ebbe a képbe úgy beleillene Veidt magas, szikár alakja amint a filmről ismert széles feketé lebernyegében egyedül kószál az elhagyott uccákon, hosszú árnyéka rávetődik a házfalakra, árnyéka amelyet ott filmen eladott egyszer az ördögnek, bűbájosan csengő, lelket veszejtő aranyért. Az ó-város atmoszférája ősszel és télen valahogy olyan, mintha a Hradzsinban még mindig Rudolf császár lakna és az aranycsinálók uccájában a bölcsök követ megfejtteni óhajtó barátai, a régi zsinagógá-

ban Löw rabbi kutatni a teremtés titkát és élő embert akarna formálni agyagból, mint a kezdetek kezdetén az Ur, mintha még mindig tycho Brache és ifju tanítványa Kepler vitáznának itt a csillagokról.

Minden úgy jutott az eszembe, hogy Conrad Veidt elküldte nekem e napokban fényképét magyar barátainak dedikálva. Amikor itt volt Prágában felkerestem őt az Ambassador hotel-beli appartamentjában

ban, hogy fényképet kérjek tőle a Képes Hét számára. Nem volt nála fotográfia, de megígérte, hogy elküldi. Hónapok multak el a fénykép nem jött ide, meglepetésemre most hónapok multán mégis eszébe jutott Veidtnak ígérete és arcképét ezenel átadom a Képes Hét olvasóinak.

Conrad Veidt egyike azoknak az embereknek, akiket nem lehet elfelejteni. Akkor is az volna, ha véletlenül nem lenne a világ legelső filmművészei közül való. Érdekes szikár alakján, mélyen fek-

vő átható tekintetű szemein túl, legvonzóbb, legvarázslatosabb rajta a hangja, amely eddig a néma filmekben rejtetten maradt. Hangjának muzsikális csengése van és annyi árnyalata, hogy csak egy gazdag lélek rendelkezhetik vele. Hosszan beszélgettünk, főleg hangos filmről, amelyben Veidt nagyon hitt, amelyben hangja is érvényre jut majd és megfogja sokszorozni azt a művészi hatást és élményt, amit Veidt a vásznon eddig is nyújtott. Magyar irodalomról beszélgetett, Ady-verseiről, Adyról akit személyesen is ösmert Hatvány által, Kosztolányiról és Babitsról, Ady, Kosztolányi és Babits verseit úgy interpretálta egyszer Budapesten, hogy Kosztolányi egyik legszebb kritikai tanulmányát írta meg róla ez alkalomból a Nyugatban. A legélvezetesebb társalgók közé tartozik Conrad Veidt, távol van azoktól az unalmas „művészektől”, akik önmaguktól eltelten felelnek az interjú kérdésekre és a legunalmasabb dolgokat mondják, úgy hogy csak hirlapíró fantáziája és tolla vihet bele némi színt az írásban visszaadott beszélgetésbe. Conrad Veidt elfelejti és elfelejteti, hogy interjút ad, charmeur, akinek elég egy apropó, hogy feltárja gazdag egyéniségének kincsét.

Az idegezettető, titokzatos Conrad Veidtra, aki a Végzet különös játékait érezteti meg nézőivel és fura borzalmakról, az emberi lélek rejtelméről ad számot a filmen, az élő Veidt halványan hasonlít. De néha elárulja azt a másikat, talán igazi énjét. Mig ott vagyok nála megszólal a telefon. A csengő berreg egy pillanatig, kettőtig. Veidt zavartan néz körül azután megkér, emeljem fel én a kagylót és beszéljek helyette. A portás kérdezett lentről valamit. Veidt mentegetődzött, hogy nem szeret telefonálni, de arcan meglátzott, hogy valami bagonás, megmagyarázhatatlan félelem tartja fogva és nem enged, hogy felemelje a fekete kagylót.

Szenes Erzsé.

LÁNGÉSZ és ŐRÜLTSG

IRTA

Dr. Hajós Lajos

EGYETEMI TANÁR.

A zseni problémája minden idővel letésük óta betegesen terhelt lángeszűeken kívül zseniális, vagy ehhez igen hasonló szellemi működést figyelhetünk meg néha két más alkalomból is. Nevezetesen megtörténik, hogy kiválóan tehetséges emberek bizonyosfajta, szerzett elmezavarban betegednek meg és ennek egyik stádiumában olyan magasrendűt alkotnak, mely felülmulja egészséges korukban mutatott szellemi erejüket. Másfelől előfordul, hogy egészen egyszerű, műveletlen, a tehetségnek semmi különös jelét nem mutató férfiak későbbi elmebetegségük során valamilyen irányban egészen rendkívüli képességgel kápráztatják el környezetüket.

Lombroso gondolata nem volt új, de a modern korban mindenesetre először fejezte ki ily pontosan tételét. Hiszen már az ókori Platon „a költő isteni örületéről“ beszél, nem is említve korának valamint a középkornak néhány további gondolkodóját. Csak futólag érintem, hogy Shakespeare egyik-másik hősét oly meglepő „idegorvosi“ felkészültséggel rajzolja meg, hogy kristályos tisztaságában bontakozik ki előttünk az olyan zseni, akit a legborzalmasabb kényszerképzetek, kétségek, téveszmék gyötörnek.

A modern idegorvosi iskola ma sem egészen egységes abban a felfogásban, hogy a lángésznel *mindenkör* megtalálhatók-e a beteges lelki szimptomák, a degeneratív tünetek, vagy csak az esetek egy részében. Vannak, akik mindenképpen degeneratív elfajulás kiváló képviselőjének tekintik a zsenit, mások viszont annak a meggyőződésüknek adnak kifejezést, hogy a lángész testileg, lelkileg a legtökéletesebb ember.

Tény, hogy körülbelül egyforma számban találunk *abszolút egészségeseket* és születésük óta *betegesen terheltet* a zsenik között. Az első csoporthoz tartoznak Platon, Michelangelo, Goethe, Kepler, Leibnitz, Darwin, a másodikhoz Tasso, Swift, Lenau, Schuhmann, Széchenyi István, Byron, Rousseau, Newton, Robert Mayer — hogy csak pár nevet ragadjunk ki a sok közül.

De egészséges zseniken és a szü-

neráltságának számos, jólismert jelet. Az európai uralkodóházak különben szintén ilyen „zárt területet“ alkotnak, hiszen évszázadok óta egymás között házasodnak, sőt régebben, mint Németországban is, csak az országuk határain innen élő uralkodóházbeliek keveredtek. Mégis, ez a tökéletesség végigvezetett degeneráció a német földön kitermelt egy Nagy Frigyes, az államférfiúi és hadvezéri zsenialitás ritka képviselőjét.

Megállapítható, hogy a fajkeveredés, vagyis végső eredményeiben a regeneráció és a fajtisztaság, utolsó következtében a degeneráció: egyaránt létrehozhat lángeszű emberpéldányokat. A természetnek — normális uton — két egymástól független, sőt egymással élesen szembenálló eszköze van tehát kivételes férfiak és nők megteremtésére.

Vegyük most azt a csoportot, amelyben kiváló szellemi képességű férfiak szerzett elmebetegségük *következtében* alkotnak erejükön felülit: zseniálisat. Idetartozik Maupassant, Nietzsche, sőt valószínűleg Ady Endre is. Nietzsche, „Also sprach Zarathustra“-ja tipikus példája az elmezavarban fellépő zseniális hallucinációnak és Maupassant legszebb elbeszéléseit, Ady legviziósabb erejű költeményeit szintén ilyen állapotban írta.

Ebben a kategóriában kell elmondanom jellemzésül a néhány éve lejátszódott történetet is, amelynek végső kifejezésénél mint orvos voltam jelen. Egy milliomos leánya megismerkedett egy szegény kereskedőseggel. Akárcsak a rossz regényekben. Megtetszettek egymásnak, a leány gyakran vásárolt a divatruüzletben, ahol a fiatalember alkalmazásban volt és egyszer meghívta őt házibálgára. A fiu megjelent, de szereplése nem tartott sokáig. Valaki figyelmeztette a leány apját az ismeretlenre. Közlebbi érdeklődésére azután kiderültek a részletek. Az apa — igazi regény figura — udvariasan felkérte a fiatalembert, hogy többet ne látogassa

érni, jelenleg nem áll rendelkezésünkre. Amennyiben csak helyünk és módunk van, mindenben támogatólag sietünk az itthoni irodalom segítségére. Magánleveleket, sajnos, csak ritkán, kevesebbszer, mint szeretőnk, van módunkban írni: a sok munka ezt alig engedi meg. Szeretettel lapunk iránt köszönjük. Üdvözet.

22 éves. Rovatcikkét, amennyiben az értékes és közérdekű kérdést dolgoz föl, ilyen problémákkal foglalkozik vagy nagyobb körben érdeklődésre tarthat számot, szívesen közlünk bárkitől. Különösen, ha az a mi itteni életünkkel, művészetünkkel stb. van közelebbi összefüggésben.

E. V., Nagyszombat. Addig is, míg levél megy, kérjük a beígért kéziratot. Másik kéreccsel fordulj ahhoz, akivel a megállapodást létesítették. Kérelmedben szívesen eljárunk.

Losonc. Köszönet a küldeményért. Jövő számunkban jönni fog egy teljes kassai, a következőben egy teljes losonci oldal. A többieket is felhasználjuk

Pro és kontra rovatunk jelen számunkból anyagtorlódás miatt kimaradt.

B. E. Téli dal. Dilettáns munkának kétségkívül igen figyelemreméltó beküldött költeménye, őszinte érzelmek fejeződnek ki benne határozott költői formakészséggel. Kár, hogy a téma oly elcsépelet. Ezt a versét még nem közöljük, de irodalmi próbálkozásait a jövőben figyelemmel fogjuk kísérni, mert úgy hisszük, fog Ön még ennél sokkal jobb verseket is írni.

B. M., Ipolyság. A beküldött fényképet köszönettel vettük s a közlendők közé soroztuk.

Nejelejs. 1. Eleganciára hajló választékos külsővel és bizalmatlantó megjelenéssel. A pénznek nincs előtte becsé. Etikái színvola fejlett. Önfegyelmézettsége gyönge. Hiuságában nagyon érzékeny. 2. Megbízható, kedves és jóindulatú. Hiusága idegességgel és izgékonyssággal párosul. 3. Rendszerető, pedáns, de körülményeskedő és nehézkes. Hangulatai roppant változó. Gondolkodása nehezen kísérmerhető. Érzelmek őszinték, de nem mélyek. 4. Világos fej logikus gondolkodással. Elégge fejlett akarát választékos izléssel. Értékes teremtés, kár, hogy gyakran ott is bizalmatlanná válik, ahol nincs oka rá. Sok jóakarója van. 5. Munkájában megbízható, érzelmeiben állhatatos. Szereti a művészeteket.

1930. Bízalom. V. L. A kért címre már hetekkel ezelőtt válaszoltunk. Természetes, hogy gondolunk Önre s szerető aggodalommal figyeljük jövőd sorsát. Az említett ügyben határozottan számíthat segítségünkre. Boldogok vagyunk, ha szíveséget tehetünk oly finomlelkű nőnek, mint amelyet az Ön levelei sejtettek. Üdvözet.

H. Elly, Vágvecse. Köszönjük, az egyik már le is jött.

Sch. M., Ipolyság. A képet megkaptuk. Köszönjük.

H. Gy., Rimaszombat. A fotografiákat köszönettel nyugtázzuk.

F. D. Seps. Beküldött verseit terjedelmük miatt nem használhatjuk, de szívesen látjuk további küldeményeit.

M. L. Köszönjük, felhasználjuk. Üdv.

A. A., Galánta. A képeket szívesen látjuk. Egy előfizető leánya. Szeretőnk megkérdezi egyszer, ha olyan nagyon el van keseredve, mit gondol, miért nem akarják a szülei, hogy sokat járjon társaságba, mi-

ért félnek attól, hogy azzal a fiuval találkozzék, miért igyekeznek otthon tartani. Talán azért, mert irigyelnék öntől a mulatságot, a jókedvet? Vagy mert nem akarják, hogy boldog legyen? Leveléből szinte ez érzik ki. Mi azonban mást is kiérezünk, amit Ön nem tett be, de ami mégis benne van a tények egyszerű felsorolásában. Kiérezük a szülei mérhetetlen szeretetét és aggodalmát a kisleányuk iránt, aki olyan nehéz betegségből gyógyult fel csodamódrá s akit most nagyon féltenek minden újabb bajtól, — természetesen. Kiérezük, mennyire félnek ők attól, hogy esetleg csakugyan komollyá válik ez az ügy a fiuval s maga most, alig pár évvel azután a súlyos betegség után, ugyszolván gyerekkorában, férjhez akar esetleg menni s ők akkor hogyan mondják meg, hogy még legalább néhány évig várni kell? Félnék attól, hogy fájdalmat okoznak vele Önnek. Nézte-e már erről az oldaláról a dolgot? Ha az a fiu csakugyan olyan derék ember, amilyennek leírja, várni fog. Önnek pedig azalatt van egy nagyon nagy, nagyon komoly kötelessége. Ez pedig az, hogy teljesen egészséges legyen, hogy megerősödjék, hogy jókedvű legyen és ezzel is erősítse, bátorítsa önmagát és a szüleit, hogy lassan-lassan rendbejöhessen minden s fedjenek el mindenféle betegséget. Megléssa, az édesanyja is könnyebben meg fog gyógyulni így. Elhiszzük, hogy vágyódik társaság után. De még legalább husz esztendeje van a fiatalságból. És ha most tulmohó akar lenni, ha nem vigyáz, újra beteg lehet s akkor aztán mi lenne? Örüljön, kis tizenhétéves leánya, hogy megyógyult, tizen jó sokat, aludjon, mint a bunda és örüljön annak is, hogy ilyen derék, jó fiut ismert meg. És a világot ne igyekezzen elkeseredni, mert nagyon sokan, oh, milyen nagyon sokan, lennének boldogok a helyén!

Fehér szegfű. Az, hogy szereti azt a férfit, még nem bűn. Azt azonban, hogy fiatal leány léte, szülei határozott parancsa ellenére találkozik vele: nem helyeslehetjük. Jobban kellene a helyzetet és a szereplőket ismernünk ahhoz, hogy véleményt mondhasunk. Tapasztalatunk szerint azonban, ha a szülők nagyon ellenzik, rajongásig szeretett gyermekük választását: ennek az ellenkezésnek rendszeren van valami komoly alapja. A közelmúltban keserves példáját láttuk ennek. Egy ünnepelet szép leány, szülei határozott tilalma ellenére, mihelyt nagykoru lett, hozzáment ahhoz a férfihez, akit évek óta szívós és érthetetlen makacssággal szeretett. A házasság, mely a leány édesanyját súlyos betegé tette, a lehető legszerencsétlenebben végződött s a fiatal asszony, aki ma már csak árnyéka önmagának, a pokol minden gyötrelmét végigszenvedti megbízhatatlan, rideg, szívtelen férje mellett, akit ma is annyira szeret, hogy nem akar elválni tőle. Ha akkor, tiz esztendővel ezelőtt hallgat a szüleire és szakít ezzel az emberrel: talán lett volna neki néhány keserves hónapja. Szenvedett volna egy évig, ha nagyon sokat mondunk: kettőig. Olyan leány, aki két esztendő alatt ki nem hever egy szerelmi csalódást: tizezer közül egy, ha akad. A szerencsétlen házasságot azonban egy mélyen érző asszony sokszor az egész életén keresztül nem heveri ki, akár elválik, akár nem. Azért ajánljuk, kedves

Fehér szegfű: nagyon óvatos legyen és alaposan vessen számot a lelkiismeretével. Ha igazán szeretik egymást, a férfi legyőzheti az akadályokat és nyíltan is odaállhat a szülei elé, mint kérő. Szeretettel köszöntjük.

Dipták Gy. Szakállós. Forduljon Makovits Jenő festőművészhez, Rimaszombat, Komensky u. Ott mindent megtudhat.

M. P. G., Sárosfa: Mai üzeneteink közt talál kérdésére felvilágosítást.

O. T., Dunaszerdahely. A képét megkaptuk. Kár, hogy nagyon homályos.

Canda István, Korompa. Olvassa el „Többeknek” címzett üzenetünket.

Sz. A. Oros. A képeket köszönettel vettük. Közölni fogjuk őket.

*

A karácsonyi számban közölt keresztverséjének megfajtása. Vizszintes sorok: 1. Stradivarius hegedű. 19. Hiuság vására. 20. RRRRRR. 21. Antik. 22. Vbt. 23. Nero. 25. Oho. 26. Ha. 28. Cu. 29. Őrl. 30. Falat. 32. Elegyes. 36. Valencia. 38. J. T. 39. Sznohság. 41. Nemez. 42. Arój. 44. Ler-montov. 46. AAA. 47. Enul. 50. Rg. 51. Ra. 52. Elfarag. 54. Arménia. 56. Amint. 59. Elé. 60. Ro. 61. Katlan. 63. Reisig. 66. As. 68. Izom. 69. Mikulás. 70. Darabolás. 74. Ararat. 76. Sz. 77. Ad. 78. Karikás. 80. Eg. 81. Itató. 83. Rokon. 84. Duenák. 87. Arak. 88. Az. 89. Bérma. 92. Britek. 94. Borozó. 96. Nn. 98. Et. 99. Regnás. 102. Er. 103. Meyerbeer. 106. Iy. 107. Alj. 109. Robaj. 110. Und. 111. Adózó. 113. Intelligens társaság.

Függőleges sorok: 1. Shakespeare darabjai. 2. Tin. 3. Ruthenium. 4. Asiago. 5. Dák. 6. Ig. 7. Vvv. 8. Áabc. 9. Rstuv. 10. Iát. 11. Ur. 12. San Remo. 13. Err. 14. Grófi. 15. Er. 16. Drol. 17. Ūrhajó. 18. Irott jog és szokásjog. 24. Elneveti magát. 27. Keserit. 29. Ūlet. 31. Aaaaa. 33. Lz. 34. Ybl. 35. Sárga liliom. 36.a. Annam. 37. Ca. 40. Gn. 43. Rare. 45. Oranzsád. 46. Afrikai. 48. Nro. 49. Lék. 53. Aláasta. 55. Napba néz. 57. Irma. 58. Ne. 62. Asák. 64. Sír. 65. Gutta. 67. Ár. 71. Adózó. 72. Akó bor. 73. Or. 75. Renitent. 79. Sub. 82. Arányos. 85. Erebus. 86. Kerr. 90. Romol. 91. Anyag. 93. Ke. 95. Rejt. 97. Neje. 100. Gida. 104. Ebi. 105. Edá. 108. Ln. 109. Ri. 111. As. 112. Za.

A helyes megfajtók közül Ghillány Gizella, Eperjes; Pethes Ilona, Apácaszalkás és Schenker Margit, Beregszász egy-egy könyvtulajtomat nyertek.

Főszerkesztő: Györy Dezső.

Felelős szerkesztő: Szvatkó Pál dr.

Főmunkatárs: Márai Sándor.

Kiadó: Tarján Ūdön.

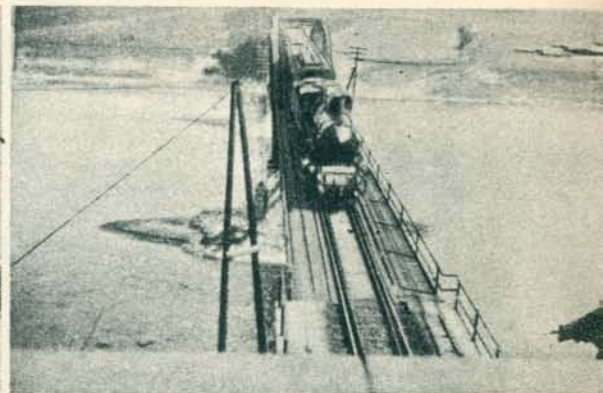
Szerkesztőség és kiadóhivatal Praha II., Panská 12/III. — Nyomatott: Lipcsei Könyvkiadó R. T. nyomdájában, Lipcsében.

A nyomásért felelős: H. Pfeiffer.

Kéziratokat és képeket nem űrzünk meg és nem adunk vissza.

A lap küldését a postaminisztérium a 216.729 VII. 1928. sz. alatt engedélyezte.

AMATŐRFÉNYKÉP-PÁLYÁZATUNK

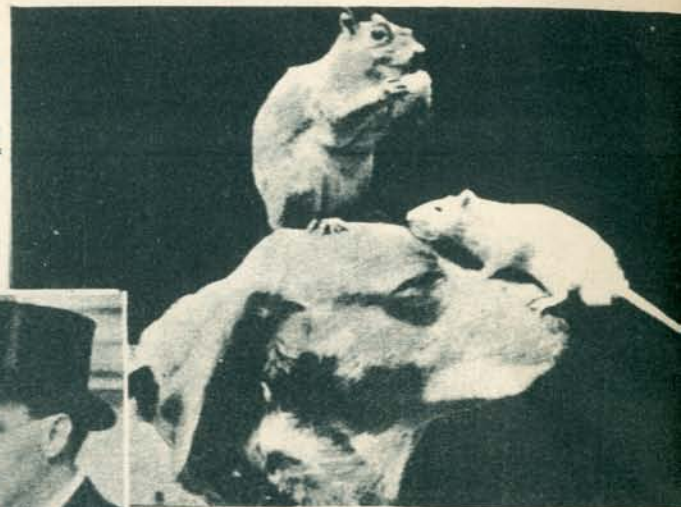
Első sor: Alfa, Besztercebánya: Napkelte az Adrián. — Gölniczky Gy. Pozsony: Žuzmara. — Schmeichler Harald, Losonc: Gyorsvonat Sztrečno előtt. — Második sor: Berczeller Ferenc, Ipolytság: Sírályok a befagyott Keleti tengeren. — Dr. Balás Imréné, Kékkő: A Hodrusbányai kapu. — Dudik Sándor, Naszvad: Delelő. — Harmadik sor: Dr. Balás Imréné, Kékkő: Várbejárat. — Horváth Elly, Vágvecse: Vadászház. — Molnár László, Tornóc: Marossy Mímike. — Schmeichler Harald, Losonc: Árvaváralja (madártávlatból). — Hizsnyan Gyula, Rimaszombat: Villa. — Negyedik sor: Gölniczky Gy. Pozsony: Téli köd. — Rosenberg Mór, Ipolytság: Svájci havasok. — Lány J., Losonc: Az Ipolyparton. — Dr. Balás Imréné, Kékkő: A selmeci templom.

KÉPEK AZ

ELMULT HÉTRŐL

Balodalt: Amerikában egy új készüléket próbálnak ki, mely állítólag pontosan jelzi, mikor hazudik s mikor mond igazat a kihallgatott. — Jobbra: Didergő fehér egerek.

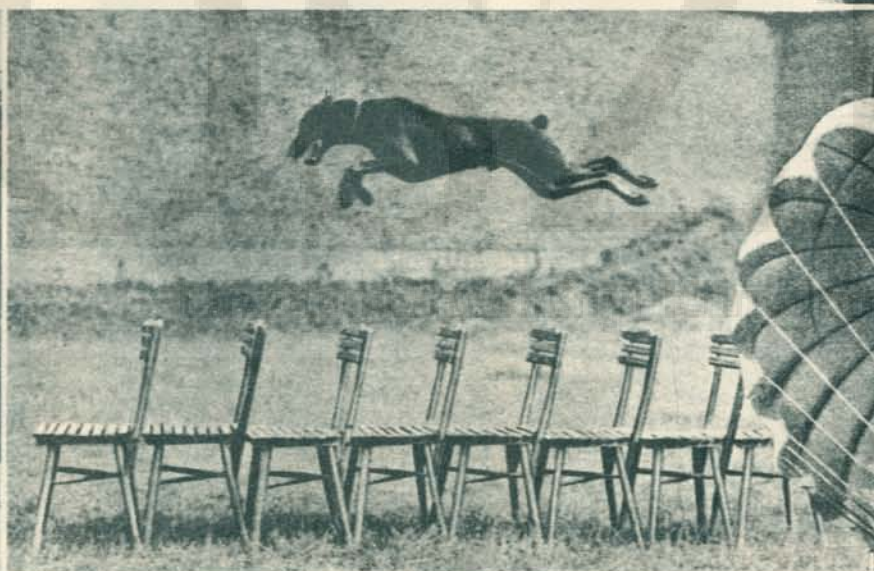

Londoni nagykövetség, Szokolnikov elvtársat, akj épp most indul audienciára a walesi herceg öfenségéhez.

... az orosz forradalom.

Vajjon kit rejt ez a díszes, arisztokratikus batár? Nem mást, mint...

Kincs a műlábbban. Egy bécsi koldus halála után százkeser dolárlírt találtak elhunyt műlábbában.

Bátor női pilóta az ejtőernyővel földet ér. A veszélyes helyzetből nincs más kiút a levegőben. — Balra: Yéli fürdő a Duna habjaiban. A bécsi „Hütsd meg magad naponta” klub tagjai esti szórakozásuknál.

Fent bolra: Moldenhauer, a németek híres teniszabajnokát halálos autóbaleset érte. — Jobbra: A rekorder rendőrkutya. Az idomítás diadala a képünkön látható óbermann ugrása. — Lent balra: Az Alpokban szentbernáthegyi kutyák vontatják a szelőkötet.

A KÖTÉNY ISMÉT DIVATBA JÖN!

A kötény, ez a levítéslett női ruhadarab, föltámadni készül. A nyugati divatköz- pontokból érkező hírek és modellek bizonyítják, hogy Párisban és New Yorkban a kötény — különböző változatokban — ismét elindult hódító körutjára. Néhány eredeti és decens modellt mutatunk be itt olvasóinknak.

A tél eleganciája: a sweater.

A tél eleganciája: a shaker.

PENSION IRIS

BRATISLAVA-POZSONY

LORINCAPU ucca 17 (Central Passage)
Tel. 34-52 — Tulajdonos: DR. INSTITORISNE

Fővárosi Hótel-Pension a város központjában
Napi és hónapos szobák — Teljes ellátás
Modern komfort — (villanyvilágítás központi
fűtés, folyóvíz, fürdőszoba, telefon, lift stb.)
Étterem — Társalgó szalon — Házikonyha

M
A
N
D
A
R
I
N

M
A
N
D
A
R
I
N

Legpompásabb ajándék

Esáky Sándor

a szakácsok császárijának szakácskönyve:

a XX. század szakácsművészete.

Az 1000 oldalas, 150 képpel díszített hatalmas albumalakú könyv gazdagon aranyozott vászonkötésben

130.— Kč

Kapható a Képes Hét kiadóhivatalában,
Prága II, Panská 12, III

Gyermekek részére a legolcsóbb könyv

Köves Károly:

Gyermekvilág-a

Versek, mesék, példázatok, gyermekkori emlékek

Ára Kč 8.—

Kapható a Képes Hét kiadóhivatalában,
Prága II, Panská 12, III

Kérjük a könyv árát, valamint 3 K portóköltiséget
előre beküldeni

Ha szívből akar kacagni, rendelje meg

Köves Károly:

Ne vessünk!

című könyvét, mely válogatott adomákat, tréfákat
és szójátékokat tartalmaz

Ára Kč 8.—

Kapható a Képes Hét kiadóhivatalában,
Prága II, Panská 12, III

Kérjük a könyv árát, valamint 3 K portóköltiséget
előre beküldeni

Ötlet, gondolat, élc, a mai élet problémái

Karinthy Frigyes

könyveiben

Capillária. Regény.	Kč 24.—
Nevető dekameron	„ 32.40
Harun al Rasid	„ 25.20
Minden másként van	„ 40.80
Két hajó	„ 24.—
Esik a hó	„ 19.20

A ragyogó kötetek egyenként
és együtt kaphatók. Megrendelhetők a

Képes Hét

kiadóhivatalában, Prága II, Panská 12, III

KÉPES HÉT

62.247

OROSZ KÖNYVTÁR

Nem baj!

Arcbőröm védve van az
ELIDA KRÉMEK
állandó használata folytán.
A friss téli levegő behatása
ellen Önnek is kétféle krémet
kellene használnia.

ELIDA ARCKRÉM
aranszin tûbus : chypre par-
fõm, fehér tûbus : fehér-rõzsa
parfõm. Ez a krém láthatat-
lan, finom hártýával vonja
be a bõrt, alabástrom színûvé
teszi és védi az érdességtõl és
võrõsõdéstõl.

ELIDA COLDKRÉM
A szàraz bõrt éjszakán át el-
látja a szûkséges zsiradékkal.
Ideálisan tisztítja és megtartja
ruganyosságát, lágyságát.

ELIDA KRÉMEK

